

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25.—
neobvezno

Uglati po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova 4.

Rača pri pošti, čekov,
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 29. avgusta.

V Sloveniji je klerikalizem zadnjič naganjal orgije ob izbruhu svetovne vojne. Z bližajočim se razsulo Avstrije je postajal od dne do dne bolj krotak, tako da ga pred prevratom leta 1918. že skoraj več ni bilo čutiti. Nato se je zopet začel pozivljati ter med ljudstvom restavrirati ugled, ki ga je skoraj vsega izgubil. Ker to ni bilo poštenim potom in z odkritim vesirjem, se je skrival od leta 1920. sem pod raznimi gesli, ki so bila simpatična masam, kojih živi so bili razorani po svetovni vojni in njenih posledicah. Danes si je nadel komunistično, jutri republikansko kokardo, vsak dan pa je bil državni in nacionalni organizem razjedajoč element.

Danes je postala reakcija že tako pogumna, da kaže pravo barvo. Čuti se toliko varno, da po malem odpravlja krinke. Ob katoliškem shodu se je to na nedvoumen način pokazalo.

Katoliški shod sta obvladovala reakcija in katoliški kapitalizem: v ospredju so bile vijoličaste uniforme papeževih satrapov in velekapitalista dr. Breje in Remec.

Istočasno s katoliškim shodom je SLS organizirala stavko v Trbovljah in namežikovala železničarjem. Klerikalna stranka je hujšala v Trbovljah, v Ljubljani in Beogradu pa dvigala kadilnice radikalnim potentatom. Na progi je bodrila železničarje, v Ljubljani pa se klanjala Velizarju Jankoviču. Kapitalistična smer SLS je slavila svoj trijumf. Vse takozvano krščansko - socialno gibanje je ostalo zatajeno. Na eno izmed gesel, ki se čujejo sicer po delavskih shodih iz vrst klerikalnih agitatorjev, se ni izreklo pred pristojnim mestom. Ljudstvo je stalo zunaj, ko so si ob šampanjcu napijali mogotci v frakih in talarjih.

Najbolj zabavno - značilno je medsebojno pozdravljanje klerikalizma z zastopniki vlade. Bilo je, kakor nekdanj v fevdalni Avstriji. Skofje so zatrjevali pogojno svojo zvestobo, imenom pokrajinske uprave pa je ugotovil veliki župan dr. Lukan, da je verska pokornost koristna reč in da je slepa vdanost mogotcem čisto prav. Gosp. Lukan je moral svoj govor najti v arhivih pokrajinske uprave in iz zapuščene pokojnega hofrata Schemerla. Samo to je dodal, da je bila vojna potrebna, da se spozna, kako nujno rubimo versko pokorščino.

Dobro so se držali vsi ti gospodje, da ob takem pozdravljanju škofov in radikalnih prvakov niso bruhali v glasen smeh. V tem oziru gre pač prvenstvo ljubljanskemu podžupanu Stanovniku, ki je bil še lani za republikansko krilo SLS, letos pa se je krivil pred kraljem kakor črvice, če ga nabodeš na iglo. Zares vdanost in napredek na celi črti. Klerikalni republikanci pa so ostali v Trbovljah lačni.

Nas to spreobrnjenje klerikalcev prav iskreno veselijo, saj pravi sveto pismo, da je imel oče največ dopadaja nad izgubljenim sinom. Solze izgubljenega sina so bile pristne, medtem, ko je na katoliškem shodu vladal duh in morala gospodov jezuitov.

Tako je po triletni maskeradi pogledal klerikalizem na dan nag in umazan. Ravno tak je, kakor je bil v srednjem veku, ki ga je tako iskreno hvalil profesor ljubljanske univerze dr. Polec. Bog povrni ljubljanski univerzi one krasne duševne in znanstvene svobode, ki je tedaj vladala, tako sta želela dr. Polec in ves katoliški shod.

Veselim se, da maske padajo. Čim nastopi popolna jasnost, se bodo pomešane bojne vrste svobodomiselcev uredile in ne bodo več streljale druga na drugo. Jasna linija in ločitev duhov prinese ozdravljenje.

ZUNANJI MINISTER NA BLEDU.

Beograd, 29. avgusta. p. Nocoj odpotuje na Bled minister za zunanje stvari dr. Ninčić. Odpotoval je na poziv kralja, da mu poroča o položaju. Dr. Ninčić bo ostal na Bledu dva dni, potem pa bo odpotoval v Zvezo narodov.

PODROBNOSTI O UMORU DASKALOVA.

Praga, 29. avgusta. j. Češke Slovo doznava karakteristične podrobnosti glede umora Daskalova, iz katerih izhaja, da je bil umor Daskalova povzročen po organiziranemu komplotu. V Sofiji je bilo znano že 17. junija, da so morilci prekoračili mejo, da napravijo neškodljiva oba v inozemstvu živeča voditelja kmetske stranke Daskalova in Kosto Todorova. Nadalje je znano, da so bile iz Sofije poslane v Prago svarilne brzojavke.

Vsebinska našega odgovora Italiji

BAROŠ IN DELTA NAJ SE NAM IZROČITA TAKOJ.

Beograd, 29. avgusta. p. Odgovor naše vlade na italijanske predloge ima tri dele. V prvem konstatira vlada, da je Italija končno priznala Baroš in Delta naši državi. K italijanski zahtevi, naj se Baroš in Delta že tedaj odstopita naši državi, ko bodo rešena vsa druga reška vprašanja, predlaga naša vlada, da se nam Baroš, Delta in Bankin odstopijo 5 dni po doseženem sporazumu.

V drugem delu je naša vlada sprejela predlog Italije, da paritetna komisija upravlja Reko, vendar pa pod pogojem, da ta provizorij ne bo trajal dalje kot eno leto.

V tretjem delu predlaga vlada, da naj avtomatično nastopi arbitraž, ki je predvidena v rapalski pogodbi, ako bi paritetna komisija tekom enega leta še ne rešila reškega vprašanja.

Beograd, 29. avgusta. r. Ministrstvo za zunanje stvari je prejelo nastopno izredno poročilo iz Rima: Stiri točke zadnjih italijanskih predlogov o Reki so bile objavljene netočno. Povsem napačno je bila objavljena četrta točka, ki se nanaša na baroško luko. Italijanski predlogi niso bili zamišljeni kot ultimativna alternativa, ki jo je treba sprejeti ali odkloniti. To se vidi iz fakta, da so se po predaji nadaljevali pregovori celo z Mussolinijem samim in da so se razpravljala vprašanja, katerih se ti predlogi sploh ne dotikajo. Dr. Rybář vsak dan večkrat konferira s Quartierijem, ta pa s kompetentnimi faktorji rimske vlade. Zadnje dni so se pojavile še nove nepričakovane ovire, vendar ne take, da bi se ne moglo premagati.

Radić mora iz Londona

POLICIJA MU NI DOVOLILA PODALJŠANJA VIZUMA. — JUGOSLAVIJO JE ZAPUSTIL V SPORAZUMU S PAŠIČEM?

Dunaj, 29. avgusta. j. Po informacijah iz tukajšnjih angleških krogov, je londonska policija odklonila Radićevu prošnjo za dovoljenje bivanja v Londonu. Radić bo moral zato po preteku svojega vizuma zapustiti London.

Dunaj, 29. avgusta. j. «Wiener Allgemeine Zeitung», ki jo, kakor je znano, informira monarhistični voditelj, bivši sekijski načelnik Wiesner, s č-

gar somišljeniki je Radić za svojega bivanja na Dunaju stopil v zveze, piše danes, da je Radić v popolnem sporazumu s Pašićem, da, celo na njegovo prošnjo odstopal v inozemstvo, ker je Pašić v zadnjem času dobil od «belorukov» in jugoslovanskih fašistov več grozljivih pism. Ta vest je značilna z ozirom na vir, iz katerega izhaja.

Beneš o svojih razgovorih z Mussolinijem

SPORUM O POLITIKI NAPRAM MADŽARSKI. — DR. RYBAR PRI BENEŠU. — AVDIJENCA PRI PAPEŽU.

Dunaj, 29. avgusta. j. Rimski poročevalec lista «Nene Freie Presse» je bil danes sprejet od češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, ki mu je o svojih razgovorih z Mussolinijem izjavil med drugim:

«Potrdil sem se odpraviti nekatera nespornostna, ki so bila razširjena glede ciljev in namenov Male antante. Med specijelnimi vprašanji, o katerih sva razpravljala, stoji madžarsko vprašanje v prvi vrsti. Izborna diskusija, ki sem jo imel z Mussolinijem je dovela do načelne enotnosti, zlasti popolna je bila enotnost glede politike, ki jo morata Italija in Češkoslovaška voditi v Srednji Evropi. Naša politika stoni na mirovnih pogodbah. Italija in Češkoslovaška popolnoma soglašata v tem, da se morajo po smislu in besedilu izvesti mirovne pogodbe. Politika Češkoslovaške napram Madžarski je v petih letih, odkar so jo ustanovila češkoslovaška republika, ostala dosledno enaka. Češkoslovaška nima interesa storiti nekaj, kar bi bilo proti obstoju Madžarske. Z druge strani vztrajamo pa tudi na tem, da se morajo mirovne pogodbe izvesti po njihovem smislu in besedilu. V svojem razgovoru z Mussolinijem sem mogel ugotoviti, da tudi v tem oziru med nami ni različe-

ga mnenja. O načelih glede posojila Madžarski smo z Italijo sporazumni. Glede podrobnosti izvršitve tega vprašanja, bomo se razpravljali».

Beneš je končno izjavil, da je zelo zadovoljen z razgovori z Mussolinijem, zlasti kar se tiče vprašanj gospodarskih odnosov med obema državama. Prihodnji mesec se bo mogla skleniti trgovinska pogodba. Pri tem je posebna važnost aranžma glede tržne luke.

Zadnji dan bivanja dr. Beneša v Rimu je bil precej poln dogodkov kljub temu, da stoji v ospredju zanimanja umor italijanske komisije v Albaniji. Dočim so člani dr. Beneševga spremstva posejili razna ministretva, kjer so razpravljali o trgovinskih in industrijskih vprašanjih, je dr. Beneš obiskal Mussolinija, kateremu je izrazil svoje sožalje zaradi dogodkov v Albaniji.

Zelo se je opazil poset predsednika jugoslovanske delegacije v paritetni komisiji dr. Rybářa pri dr. Benešu. Popoldne je bil dr. Beneš s soprogom sprejet od papeža v posebni avdijenici.

Nekaj minut pred 9. uro zvečer je dr. Beneš nastopil svoj povratek v domovino. Jutri zjutraj došče v Milano, kjer prekine svoje potovanje, da si ogleda znamenitosti mesta in dirkališče pri Monzi.

Tajnik fašistov v Trstu ustreljen

Pet strelcov. — Morilec je fašist. — Osebo masčevanje.

Trst, 29. avgusta. e. Ko je danes dopoldne kmalu po 10.30 fašistovski provincijalni tajnik in zaupnik izvrševalnega odbora fašistovske stranke za Julijsko Krajino, Luigi Morara, stopal po nabrežju mimo pomola Audace (prej sv. Karla), hotel na trg Venezia (prej Giuseppe), kjer je imel neki službeni opravke, ga je ustavil neki Giuseppe Sellaroli iz beneventske pokrajine v južni Italiji. Po kratkem razgovoru je Morara krenil dalje. Sellaroli, ki je bil videti precej razburjen, je v tistem hipu potegnil iz žepa samokres in petkrat ustrelil na Moraro, ki je, zadet s prvim strelom, začel bežati, a se je potem zgrudil na tla, ko so ga zadeli še trije strelci, med njimi zadnji smrtno, v hrbenico. Moraro so nemudoma z avtomobilom prepeljali v bolnišnico, a ni ranjenec je izdihnil že med potoma. Sellaroli je bil aretiran na lcu mesta. Napadalec je bil bolniški strežnik na ladji, v zadnjem času pa se je lotil soferstva. Prosil je za sofersko dovoljenje in se je priporočil Morari. Ker pa le ni dobil dovoljenja, je to delstvo najbrž pripisoval Morari in se je hotel masčevati nad njim. Sellaroli je bil fašist. Mesto je radi tega dogodka »

nih zastavah in po fašistovskem vplivu so bile trgovine popoldne zaprte, vsaj v notranjem delu mesta. Zločin se splošno obsoja. Morara je bil prijatelj Mussolinija iz mladih let.

Klerikalci in radikalci

Beograd, 29. avgusta. p. «Tribuna», ki je blizu radikalni vladi, je objavila nastopni članek o pogajanjih s klerikalci: «V političnih krogih se zelo mnogo govori o neklih pogajanjih, ki jih je Ljuba Jovanović vodil z dr. Korošcem ob katoliškem kongresu. Demokrati so prvi čas trdili, da je sporazum gotova stvar in da bodo klerikalci gotovo vstopili v vlado, sedaj pa trdijo, da ni nobenega upanja, da bi prišlo do sporazuma, ker so Koroševi pogoji pretrani. Po informacijah «Tribune» so vse te vesti pretrane in da do kakih pogajanj ni došlo, dasi se je Ljuba Jovanović res trikrat razgovarjal s Korošcem o situaciji. Korošec je izjavil, da je v njegovi stranki zelo veliko nezadovoljstvo z držanjem hrvaškega bloka in Radića in da bo radi tega najbrž prišlo do preloma. Več se ni govorilo. Pač pa ni izključeno, da se bodo med vlado in SLS. nadaljevali pregovori v Beogradu v najkrajšem času».

Beograd, 29. avgusta. p. V Varaždinu bo te dni konferenca za ustvaritev nove stranke proti Radiću

Vojna nevarnost med Italijo in Grčijo

RADI UMORA ITALIJANSKE RAZMEJITVENE KOMISIJE. — SILNO OSTRE ZAHTEVE ITALIJE.

Rim, 29. avgusta. s. Italijanski listi ostro napadajo grško vlado, ki jo smatrajo za posredno povzročiteljico umora italijanske komisije v Albaniji. V Florenci je prišlo do protigrških demonstracij.

Rim, 29. avgusta. s. «Agencija Stefani» poroča: Iz utemeljenih razlogov je italijanska vlada prišla do prepričanja, da nosi grška vlada odgovornost za umor v Albaniji. Zato je Mussolini pooblastil italijanskega poslanika v Atenah, Montagna, naj izroči grški vladi noto, ki vsebuje nastopne zahteve Italije:

- 1.) Oficijelna opravičba v popolni formi pri italijanski vladi.
- 2.) Svečana žalna maša za žrtve umora v katoliški katedrali v Atenah, kateri morajo prisostvovati vsi člani grške vlade.
- 3.) Pozdrav italijanske trobojnice, ki se mora izvršiti po celokupnem v Pireju zbranim grškim brodom pred divizijo italijanske mornarice, ki se bo odposlala tjakaj, z 21. pozdravnimi streli, pri čemer morajo obenem vse grške vojne ladje razobesiti italijansko zastavo.
- 4.) Najstrožja preiskava po grških oblasteh na mestu umora v prisotnosti italijanskega atašea, za čigar osebo je grška vlada brezpogojno odgovorna. Preiskava mora biti končana v petih dneh po sprejemu teh zahtev.
- 5.) Smrtna kazen za vse krivce.
- 6.) Odškodnina 50 milijonov lir, ki se mora izročiti pet dni po izročitvi note.
- 7.) Vojaški pozdrav žrtvam umora pri

vkrcaju v Prevesti.

Nota vsebuje nadaljnje določbe glede kratkega roka za odgovor.

Danes dopoldne je odplul del italijanskega brodoma v Pirej. Mornariški minister Thason de Revel je prekinil svoj dopust in je danes opoldne došel v Rim. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš in jugoslovanski poslanik Antonijevič sta Mussoliniju izrekla sožalje svojih vlad.

Pariz, 29. avgusta. j. Vse zanimanje tukajšnjih političnih krogov je sedaj osredotočeno na umor italijanske komisije v Albaniji. Na Quai d'Orsay se izjavlja, da je vsled umora nastala napetost med Italijo in Grško zelo resna, ker ni Italija pripravljena zadovoljiti se le s formalnim opravičilom Grške. Tukajšnji italijanski poslanik je dobil navodilo, naj stopi v stik s francosko vlado glede tega vprašanja.

PROTIGRSKI IZGREDI V TRSTU.

Trst, 29. avgusta. j. Nocoj ob 7. uri je velika množica, ki je v spreduhu nosila grško zastavo korakala skozi mesto ter sežgala to zastavo na trgu Svobode. Ko je dospela v staro mesto, je demolirala kavarno, kamor so zahajali Grki. Množica je nato demonstrirala pred grško cerkvijo in grško šolo ter vrgla več grških napisov v morje. Vse trgovine in lokali so bili danes zaprti. Skozi mesto hodijo patrulje fašistov.

Mariborski občinski svet

Maribor, 29. avgusta. e. Po enournem čakanju je postal občinski svet sklepčen in župan je najprej poročal, da bo dobil v kratkem za občino v proračunu predvideni kredit dveh milijonov kron, ki se bo uporabljal v smislu sklepov za popravila cest in za investicije v mestnem električnem podjetju.

Soglasna obsodba «Stražnega» natolcevanja v obč. svetu.

Socialistični svetnik g. Bahun je interpeliral župana, da pojasni «Stražni» napad, s katerim dolži interpellanta, da je pri mestnem električnem podjetju uslužbil svojo hčerko in sina ter s tem zagrešil korupcijo. Župan je pojasnil, da Bahunova hčerka in sin le prakticirata, ker g. Bahun ni imel sredstev za daljno njuno šolanje v trgovski šoli in je tako hotel zaposliti otroka. Občinski svetniki so se zadovoljili s tem odgovorom ter odklonili daljno debato o pisavi «Stražes». (Medključ: «Ima že vsak svoje mnenje o «Straži!») Tudi klerikalci so pomizno molčali in je bila torej «Straža» v občinskem svetu soglasno stigmatizirana.

Milijunska defraudacija.

Nadalje je župan sporočil na drugo intervencijo g. Bahuna, da je pri mestnem električnem podjetju nemški nastavljenec Oiger v času, ko je bilo podjetje še pod nadzorstvom g. dr. Leskovarja, res pomeval vsi material ter napravljaj na lasten račun razne instalacije pri strankah, ki so hotele ceneje instalirati, med drugimi tudi v škofiji. Vsa škoda pa ne znaša 1 milijon, kot je trdila Straža, ampak le 29.644 Din. Župan Orčar je Gigerja enkrat tudi predal policiji, ki ga je pa izpustila češ, da škoda ni ravno tako velika. Svoboda pa je Giger uporabil v to, da je takoj pobežnil v Avstrijo. Pozneje je sodišče dognalo večjo poneverbo in izdalo nad njim tiralo. Tekom preiskave pa so udeleženi instalaterji plačali občini svoje deleže in ker bo morala tudi škofija svoj dolg izplačati, je občina faktično oškodovana za 114 dinarjev. Milijunska defraudacija je le ostala v Stražini redakciji. Klerikalni občinski svetniki tudi k tej blamaži niso črhili besede.

Zvonolvarno bodo podrili.

Poroča obč. svetnik dr. Mulec: Trgovcu Berdajsu je dovoljeno v gradu skladišče za petrolej. Trgovcu Pirhanu bodo dovolili na Koroški cesti zdavo skladišča le takrat, ako bi sezidal stanovniško hišo, ker vedno prekorači stavbena dovoljenja. Stavbenik Nasimbeni, ki je osnoval družbo za ustanovitev zvonolvarne z raznimi klerikalci, je pred kratkim zaprosil pri mestnem svetu za dovoljenje zidave zvonolvarne v bližini vinarne šole. Mestni svet je privolil in Nasimbeni je začel takoj zidati, ne da bi bil čakal pravomočnosti tega sklepa. Vinarska šola pa se je kot sosedinja pritožila in danes je občinski svet tej pritožbi soglasno ugodil, ker je že lani menil, da se naj industrijske stavbe zlasti

iz higijeničnih ozirov koncentracijo v Melju na desnem bregu Drave in na Teznu. Nasimbenija, kateremu itak ponuja vinarška šola v zameno stavbeni prostor v Melju, je krčevito zagovarjal samo župan Orčar, češ, da bo imel Nasimbeni škodo, če bi moral stavbo, ki je že pod streho, zopet podreti.

Pritožbe in drugo.

Poroča g. Sernec: Bogatašu Antonu Valentanu, ki se je pritožil proti povzajanju najemnine za mestno posestvo v Presternici, se najemnina odpove, ker posloje tako zanemarljivo, da se lahko vsak čas podere in noče plačevati zvišane najemnine. Policiji pa povzaja občina najemnino za posloje na Slomškovem trgu šestkratno. Če pa država ne bo zahtevala od občine prispevkov za vzdrževanje policije, ostane pri dosedanjih najemninah. Mestnim uslužbencem se določijo diete za službeno potovanje, in sicer 40 Din dnevno, nižjim kategorijam 30 za mariborsko oblast, za ljubljansko oblast pa 10 Din več. Predsednik gospodarske stranke g. Zagorski je v Barvski ulici obesil nad ulico ogromno tablo za svoje meštarsko obrt. Tabla pa po poročilu policije zastira razsvetljavo in jo je zato občina prepovedala. Ne baš ljubeznivi ogromni rekurz g. Zagorskega je bil zavrnjen. Trgovci Andrej Oset priporočajo občini, da postavi pri kolodvoru prepotrebno novo mestno tehniko, ker je sedanja zastarela in preslaba, sicer bi jo on sam postavil. Občina bo nadomestila sedanjo tehniko na Trgu svobode, z novo modernijejo. Več pritožb proti previsoki odmeri vodarine je bilo to pot ugodno rešenih. Nekaj pa jih pride še k prihodnji seji na vrsto.

Inozemske borze

29. avgusta:

CUBIH: Berlin 0.000.088, New-York 454.25, London 25.20, Pariz 31.75, Milan 23.97, Budimpešta 0.031, Praga 16.30, Bukarešta 1.45, Beograd 5.825, Sofija 5.50, Varšava 0.0028, Dunaj 0.00783. — Po zaključku broze je Beograd narasel in je notiral ob 17. uri 5.875.

DUNAJ: Beograd 743 do 747, Berlin 0.0068 do 0.00103, Budimpešta 3.85 do 3.95, Bukarešta 324 do 326, London 321.70 do 322.700, Milan 3054 do 3056, New-York 70.035 do 71.185, Pariz 4052 do 4068, Praga 2080 do 2090, Sofija 698 do 697, Varšava 0.2850 do 0.2950, Curih 12.795 do 12.845; dolarji 70.560 do 70.960, lire 8030 do 8050, dinarji 734 do 740.

NEW-YORK: Beograd 140.75, London 454.30, Pariz 566.50, Berlin 9.105.000, Milan 432.25, Curih 18.04, Praga 204.50, Dunaj 0.14, Budimpešta 0.56, Bukarešta 44.75.

TRST: Zagreb 24.10 do 24.30, Praga 67.50 do 69, Dunaj 0.033 do 0.0328, Berlin 0.00035 do 0.00045, Pariz 131.75 do 132.23, London 105.10 do 105.35, New-York 23 do 23.15, Curih 416 do 419, carinski franki 88.5 do 89

Poboj naših orožnikov v Prekmurju

STRAHOVIT ZLOČIN ZAPELJANEGA PREBIVALSTVA. - EN OROŽNIK UBIT, DVA TEŽKO RANJENA.

Murska Sobota, 28. avgusta.

Neki Ivan Palažič, doma iz Zgornje Bistrice v Prekmurju, je bil svoječasno obsojen radi rop na tri leta zapora, nato pa je bil pomilostil. Kmalu je izvršil drugi rop in bil ponovno obsojen na 18 mesecev ječe. 28. julija t. l. pa je ušel iz zapore v Mariboru in jo primahal lepo v svojo rodno vas Zgornjo Bistrico. Zandarmerija v Črenševcih je dobila nalogo, da vjame Palažiča. Pri prvem lovu je Palažič ušel orožnikom, ker jih je spoznal po uniformi. V noči od 26. na 27. t. m. pa so bili trije orožniki iz postaje Črenševci (Postružnik, doma iz Ptuj; Krump, oženjen in doma iz celjske okolice, in Ševar, doma iz Ljutomerke okolice) preoblečeni civilno ter oboroženi z revolverji in palicami v Zgornjo Bistrico, da bi zgrabili ubežnika. Krump in Ševar sta stala pri skednju posestnice Ane Kreslin, Postružnik pa je plezal po lestvi na skedenj, kjer bi imel spati Palažič.

Komaj se orožniki postavijo tako na stražo, jih naenkrat zahrbito napade skoro polovica vasi in jih prične pretepati s koli in raznim ostrim orožjem. Orožniki so v hipu obiti od krvi onesveščeni popadali. Toda živinskim vaščanom se ni bilo dovolj, ampak so ležeče orožnike še dalje pretepravali, kričeč nad njimi: «Ubijte pritepenec, ubijte prišleke! Sedaj bomo pa mi zandarji!» Eden je kričal: «Ta je mene

aretiral», drugi zopet: «Ta je mene v zapor gnal!» itd. Okoli 5. zjutraj so prignali orožnike k županu. Ta jih je spoznal in jih dal privezati k vozu, kjer so jih domačini popeli dalje pretepravali. Nato so jih zvezali, oblivali z vodo in na županov ukaz kot aretirane, žandarje gnali v Dolno Lendavo, češ: «Sedaj pa mi žandarje poljemo!» Kričali so divje nad njimi: «Ubijte prišleke, pritepenec!» itd. Ko so jih pripeljali v Lendavo, jih je tam orožništvo seveda osvobodilo in vseh osem spremljevalcev aretiralo. Orožnik Postružnik je umrl, ko so ga pripeljali v Lendavo, Ševar se bori s smrtjo, Krump pa je nekoliko manj ranjen. Je pa malo upanja, da bi oba okrevala.

Vse to je bilo od domačinov organizirano. «Prišleki» pomenijo v prekmurškem govoru Slovence, ki so prišli v Prekmurje.

Te žalostne razmere so sad radikalnega režima, ki v Prekmurju razganja nacionaliste in favorizira odkrite in prijazne madžarone. Nič manj ni krivo teh ekscenov prekmurško časopisje, ki zadnje čase vehementno napada Slovence in nas naziva prišleke. Končno je vse to tudi posledica Kleklove propagande. Gornja Bistrica je Kleklova trdnjava. — Zadnji čas imajo madžaroni sploh stalne sestanke in izlete po vaseh, kjer hujskajo ljudstvo proti slovenskim uradnikom in uslužbenecem, toda vlada vse to mirno trpi.

S katoliškega shoda

Z zanimanjem čitamo govore glavnih govornikov in iščemo, kaj so novega povedali na «katoliškem shodu». V celoti moramo reči, da je razen precejšnje mase fraz in drugih okrasov ponovljeno isto, kar se je slišalo zadnjih 40 let po raznih avstrijskih ali drugih shodih. Nova nota je le odpor proti narodnemu edinstvu in bojazen, da bi avtoriteta države in ljubezen do nje vzela cerkvi kaj ugleda.

Dr. Aleš Ušeničnik je pod imenom «Sodobni socialni razvoj in krščanstvo» napovedal zopet boj internacionalnemu kapitalizmu in komunizmu. Pozna tudi nacionalni kapitalizem in kapitalizem, ki ni v «slabem pomenu». Tudi kapitaliste je Ušeničnik branil. Ostal je kot nasprotnik torej le kapitalizem v slabem pomenu. Hudo pa je obsojal g. Ušeničnik komunizem, pozabilši, da so klerikalci več let in to še ne davno širili čisto komunistične nazore in da Gosarjevi ljudje niso prikrivali, ampak povdarjali, da so katoliški komunisti, in za ta nazor ravno tako vlekli evangelij in citate cerkvenih očakov na dan, kakor vsi govorniki katoliškega shoda.

Iz govora g. Ušeničnika je videti, da je klerikalizem končno zopet tudi oficijelno pristal na stari družabni red. Omiliti ga hoče s socialno pravičnostjo; kako, ne pove, ampak prizna, da se mora sedaj samo poskušati. Socializacijo je g. Ušeničnik pošteno prirezal in iz rjovečega leva Gosar-Kremžarjevih razlastitev je postala pohlevna ovčica, ki iz roke je. Radi spomina je vredno zabeležiti, kako je g. Ušeničnik definiral socializacijo: «podreditve sebičnih posameznikov koristim celokupnosti». Ta stavček podpiše poleg katoliškega shoda tudi g. Stinnes.

Tako je izgubljeni sin SLS pričel sporkorjen nazaj. S tem pa ne rečemo, da ne odobravamo povsem izvajanj, da je potrebna pravna reforma in to bo ublažilo socialno vprašanje. Tudi mi uvidevamo, da je materializem nezadosten in da brez pravne ideje ni napredka. Ne zanikamo, da ima tudi religija nekaj vpliva na pravost, a v glavnem so komponente za efektivnost pravnih zakonov in njih pronicanje iz sožitja posameznikov na sožitje socialnih ali celo nacionalnih skupin čisto «prosvetnega» oziroma netranscendentnega značaja. Največji socialnotični napredki človeštva so nastopili brez katolicizma ali celo proti njemu.

G. Ušeničnik je glede socialnih vprašanj bil zelo pesimističen. Ko ni znal naprej, si je pomagal s tolažbo, da bosta Kristus in križ že kako pomagala.

Prav ugaja nam govor dr. Brejca o obnovi družinskega življenja. Nič novega, a tople povedano. Velik del podpise, a vse to se da ravno tako povedati na protestantskem, židovskem ali drugem konfesionalnem shodu. Krščanstvo in čistost rodniškega življenja je dvoje, kar ni nujno vezano.

Iz govora dr. Erlicha, ki je bolj pridigar s slabi doviti, nas zanima, da bomo kmalu videli mednarodno Orlovsko zvezo.

Znani fanatik, sodnik M. Lavrenčič hoče, da Slovenci «versko probudo» nesejo na jug. Ni jim prav, da v Srbiji ni klerikalizma, in zato prvi niso «probuleni». Stepi revež, ki ne vidi, da je vera pravoslavljani mnogo globlja, a manj zunanja kakor katoliška.

Tudi dr. Srebrnič želimo uspeha v boju z alkoholom. Predvsem naj začne pri duhovščini. Religija tudi tu ne začne, da prinese zmago. Ona pa more biti pri gotovem stanju izobrazbe ljudstva dobro pomožno sredstvo.

Bolno točko klerikalizma je otvoril pater Rant, ki je tožil, da so tudi taki, ki bi radi ločili med krščanstvom in

cerkvenostjo. Mož hoče, da se gre še preko cerkvenosti na politični zbor.

Dr. Brejce je zajahal najbolj klerikalnega konjica: država katoliško cerkev «stiska» in ji dela krivice. Dokaza ni navedel, njegov govor je bil pod nivojem drugih.

Dr. Josip Jeraj se je trudil dokazati, da mora katolik biti klerikalec. Depolitizacije se boji grozno, ker bi baže potem šolstvo ostalo brez verskega vpliva. To je sicer eklatantna neresnica, menila je pač, da bi šolstvo ostalo brez neposrednega vpliva klerikalne duhovščine na šolsko upravo.

Ogovor univerzitetnega profesorja Rozmana bi bil priporočljiv za one, ki delajo na konkordatu. Zanika suverenost države, pravi suveren je papež. Nekateri govorijo so sploh taki, kakor so v «Jutrovnem» romanu govoril inkvizitor Arbuesa in njegovih dominikancev.

Pa vse to ni tragično: klerikalizem je politična stranka, ki je pripravljena barantati z vsem. In tako smo gotovi, da bo tudi to pot hočeš nočeš prillila vedričo vode v kozarček.

Politične beležke

— Akcija klerikalizma proti socializmu. Proti nobeni drugi stranki se ni katoliški shod toliko eksponiral kakor proti socializmu. Socialdemokracijo in komunizem je naskočil z vso vehemenco g. dr. Brejce, kar ni čudno, če se spomnimo, da so pod Brejčevlo vlado na Zaloški cesti streljali na ljudi. V torek je nastopil proti socializmu pa tudi duševni vodja klerikalizma g. vsenčičski profesor dr. Aleš Ušeničnik ki je istotako kot dr. Brejce udaril po socializmu in komunizmu. Tudi to je razumljivo, ker je znano, da je g. Ušeničnik reprezentant pristne klerikalne reakcije, katere moč sloni na kapitalizmu ter cerkvenem terorizmu in absolutizmu. Čudno ne izgleda, da «Slovenec» dobesedno ponatiskuje govore klerikalnih voditeljev, ko še ni dolgo, da je z vso gorečnostjo zagovarjal katoliški boljševizem ter «Zvezo delovnega ljudstva», ki je pod skupno firmo bratila klerikalce in komuniste. Socialiste je «Slovenec» tokrat označeval kot izdajalce proletarijata. Morale so se zgoditi vsakakor velike stvari, da je «Slovenec» tako presedlal ter sedaj brez strahu in brezobzirno strelja najbolj v tiste vrste, katerim edinim se ima zahaliti za današnjo politično moč v Sloveniji in še posebej v Ljubljani. Vsekako je interesantno, da je bil eden izmed glavnih sunkov katoliškega shoda akcija proti socializmu. Morda je bilo to tudi le v zahvalo, da je g. dr. Lemež katoliški shod pred njegovim začetkom simpatično pozdravil ter dal lekcije naprednjakom, kako naj gledajo na to katoliško prireditve.

— Ofenziva klerikalizma v Srbiji. Katoliški shod je bil predvsem provokacija mirnih državljani, ki nočejo pod krivo palico. Po svoji glavni tendenci je bil kulturnobojna in reakcionarna ofenziva proti napredku in zdravi pameti. Iz večeršnjega «Slovenca» pa posnemamo, da je katoliški shod sklenil ofenzivo klerikalizma tudi v Srbiji. «Slovenec» poroča, da je beograjski župnik Wagner na zborovanju predlagal, da naj pridejo v Srbijo «novi svečniki, redovniki in redovnice, da se dvigne cerkve in kapele in da se zgradi katoliški domovi za katoliška društva in organizacije». V smislu tega predloga so bili storjeni tudi sklepi katerih namen ne more biti drugi kot z njihovo pomočjo doseči tem ugodnejšo kupčijo pri trgovanju z radikalci. Klerikalna ofenziva v Srbiji je v ostalem značilna za doslednost in iskrenost klerikalnih avtonomistov, ki bi slovensko ljudstvo radi očedali s kineškimi zidom.

sami pa v svojo nenasilnost silijo po celotni državi. Če je treba kaj ogledati, se tudi Makedonije ne boje.

— Volitve v srbijskih občinah so še vedno na političnem dnevnem redu. Radikalci so napačno poročali o rezultatih in demokratski glavni odbor je razposlal poziv vsem lokalnim organizacijam stranke, da pošljejo natančne podatke o izidu iz vsake posamezne občine. Do sedaj so prispela poročila iz 975 občin, od katerih je 365 čisto demokratskih, 24 pa mešanih, (župan demokrat, odborniki pomešani), radikalci imajo 457 občin in 4 mešane, meščanski blok ima 20 občin, radikalci in džemijet 15, federalisti 2 občini. Demokratski glavni odbor je ponovno brzojavno zahteval od svojih lokalnih organizacij poročila; ko zbere ves material, bo objavil popolni rezultat občinskih volitev, ki je čisto drugačen, kakor so to javljali radikalci, ki so se hoteli pokazati pred svetom kot popolne zmagovalce.

— Radlič prekinja zveze s Francijo. «Slobodni Dom» prinaša članek, podpisani od Radliča, ki razlaga, da Francija dandanes tako rožlja z orožjem, kakor Viljem II. malo pred svetovno vojno. Pač pa Anglija vodi politiko miroljubnosti in enakopravnosti. Obe pa iščeta opore in zavestnikov. In medtem ko je Francija našla Poljsko, Češkoslovaško in Jugoslavijo, je Anglija našla — Hrvatsko. Namreč, da je Hrvatska središče pozicije, v kateri ni nihče več za bojovito Francijo, temveč vsi le za miroljubno Anglijo. Pacifiistična Hrvatska pa vodi proti jugoslovanskim oblastnikom nele Hrvate, temveč tudi Slovence, Crnogorce, vso Makedonijo in vso Vojvodino. To je blizu 10 milijonov ljudi in nad tri četrtine celotne površine sedanje Jugoslavije. Anglija se torej vedno lahko nasloni na mirotvorno Hrvatsko kot na oporo za svojo miroljubno politiko dela in enakopravnosti... Nemara bo Radlič svoj članek prevedel na angleško, kar bi vsakakor bilo želeli.

Prosveta

Razstavo mlajših slovenskih in hrvatskih umetnikov priredi Narodna galerija v Ljubljani v Jakopičevem paviljonu. Razstavili bodo med drugim Pilon in Jakac (oba večji kolekciji), dalje brata Kralja, Gojmir A. Kos ter Hrvatje Uzelac, Gecan, Tartagija, Varlag in Trepše, vsi člani «Proletnega salona». Ako bodo tehnične priprave pravočasno gotove, se odpre razstava že v nedeljo, na vsak način pa tekom prihodnjega tedna.

Člani in članice splitskega gledališča nastopajo od 25. avgusta na terasi splitske gledališke restavracije s sporedom, ki obsega pesmi, recitacije in komade lažje vrste. Zadnjič so igrali Brane Cvetkovića «Isto» «Ministrska kriza», ki je bila v Beogradu in Zagrebu prvovrstna atrakcija.

Zathey v Krakovu. Slovenski dijaki, ki študirajo v Krakovu in je ostal tam zaradi izpitov tudi preko počitnic, nam piše, da je gostoval v krakovskem mestnem gledališču v začetku avgusta basist ljubljanske opere g. Zathey. Nastopil je v «Hoffmannovih pripovedkah», «Prodani nevesti» in domači poljski operi «Strašni dvor». V prvih dneh je pel poljsko, Kecal v «Prodani nevesti» pa slovensko. V vseh treh vlogah je imel popoln uspeh, ki ga soglasno poudarja tudi kritika. Naravnost fascinalni pa je publiki kot Kecal; mnogo točk je moral ponavljati. Zgodilo se je menda prvič, da se je razlegalo s krakovskega odra slovensko petje, pa tudi prvič, da je bilo med aplavzom čuti burne jugoslovanske «Zivjoo». Klerikalci smo mi jugoslovanski študentje, ki smo bili hvaležni, da nas je tu daleč od domovine prenetil z domačim jezikom.

Sokolstvo

Jezdni odsek telovadnega društva Sokol Ljubljana obvešča brate, da se nameravani izlet dne 2. septembra radi nastalih težkoč ne vrši, pač pa dne 23. septembra. Prijavite se do 15. septembra pri bratu nabedniku. Zdravo!

Odborova seja Jugoslovanskega Sokolskega Saveza se vrši v nedeljo dne 23. septembra t. l. ob 9. uri v savezni pisarni v Ljubljani (Narodni dom) s sledečim vzporedom: 1.) Situacijsko poročilo. 2.) Finančno vprašanje. 3.) Poročilo saveznega TO. 4.) Skupščina, sabor in prireditve v letu 1924. 5.) Predlogi žup. 6.) Službenosti. Odbor JSS. Ivtorijo člani starešinstva in po en zastopnik vsake župe.

Zahvala! Sokolsko društvo v Središču ob Dravi izreka tem potom pristožno zahvalo vsem, ki so pripomogli, da je slavnost otvoritve našega Sokolskega doma tako krasno uspevala! Moralni uspeh prireditve je popoln, materialni nad naše pričakovanje. Po teh uspehih na novo delo! Zdravo! Odbor

Šolstvo

Na I. drž. gimnaziji v Ljubljani bo vpisovanje učencev za I. razred v omejenem številu v nedeljo dne 9. septembra od 10. do 11. ure. Med 11. in 12. se je zgledati tudi repetentom I. razreda. — V ponedeljek dne 10. septembra, točno ob 8. uri se prične sprejemni izpit za I. razred. Od 11. do 12. se bodo sprejemali v ravn. pisarni dijaki drugih zavodov v razredu II. — VIII., toda le po navedbi tehtnih razlogov. Učenci II. — VIII. razreda, ki morajo pred sprejemom na t. zavodu polagati sprejemne izpite, naj se

zglase v ravn. pisarni v ponedeljek dne 8. septembra od 10. do 11. ure. — V torek dne 11. septembra, vpisovanje dosežanjih učencev v pripadajočih razredih od 9. do 10. ure. — V sredo dne 12. septembra ob 8. uri bo slovesna sv. maša v domači kapeli, nato se dijakom v razredih razglase disciplinarni predpisi in urnik. — V četrtek 13. septembra, pa se prične ob 8. uri redni pouk.

— Pričetek šolskega leta 1923./24. na mestnih meščanskih šolah ljubljanskih. Šolsko leto prične v sredo dne 12. septembra 1923. z božjo službo in v četrtek dne 13. septembra 1923. z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bo v torek dne 11. septembra 1923. od osmih do dvanajstih dopoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopju na Prulah št. 13; za II. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopju na Gasilski cesti 242; za I. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopju na Sv. Jakoba trgu 1; za II. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopju na Gasilski cesti 242. Vstop v I. razred meščanske šole je dovoljen le onim učencem in učenkam, ki so dovršili (e) V. šolsko leto s splošno povoljnim uspehom.

— Na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 14. septembra s sv. mašo ob 9. uri dopoldne v Križanski cerkvi, nakar se zbere učenci in učenke v svojih razredih. Redni pouk se prične dne 15. septembra ob 8. uri zjutraj. Ponavljalni izpiti se bodo vršili 12. in 13. septembra. Vpisovanje novih vstopajočih je za učence in učenke za prvi in drugi letnik zaključeno in se ne sprejme nobeden več. Ako kdo izmed vpisanih ne namerava priti v šolo, naj to takoj javi ravnatelju, da bo mogoče sprejeti na njegovo mesto drugega.

— Državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru. Pisarni ponavljalni in ostali izpiti se prične v petek dne 7. septembra točno ob 8. Spored ustnenih izpitov je objavljen na razglasilni deski v šolskem poslopju. Vpisovanje učencev in učenk, ki so že obiskovali zavod, bo dne 11. septembra od 10. do 11. V sredo dne 12. septembra se odpre novo šolsko leto s službo božjo. V četrtek dne 13. septembra se prične ob 8. redni pouk. Novih priglasi za vstop v prvi letnik ni več možno upoštevati. Pripravljalni razred je ukinjen.

— Državna realna gimnazija v Ptuj. Šolsko leto prične dne 11. septembra. Sprejemni izpit v I. razred se vrši dne 10. septembra od 9. do 11. ure, priglasi se sprejemajo isti dan od 8. do 9. ali tudi prej. Razredni izpiti bodo od 8. do 10. septembra. Dosežanji in novi dijaki se imajo prigrasiti za vpis dne 11. sept. od 10. do 11. ure.

Dopisi

ŠMARTNO OB PAKI. S 1. septembrom bo razpisana pri nas služba čuvalja in podpirarja ograje g. Škrabljaja. Kakor se govori, odide naš g. kaplan, ki je dosejal opravljati to službo, na Ljubno in je torej to dobro in važno mesto prazno... Kulturno življenje je bilo v tekoči sezoni bujno, saj smo videli in slišali marsikaj lepega. Uprizorila se je domačega avtorja humoreska «Umetno nakodnari zaje». Salve smeha so izzvale z živim zajcem nastopajoče dame domače in tuje šole, posebno, ko so lazile krog gradu Packenstein. V četrtek se igra ponovi in doda še «Pregoreli Orel». Pridni diletantje so uprizorili tudi «Prepovedano ljubezen», ljubko vešedjanko, ki se godi v idiličnem gozdiču za Pako. Sama domača poezija, resnični dogodki našega vselega romarja. Avtor kar sam režišira in se poda na Ljubno, kjer se nadaljuje dejanje v hladnem planinskem zraku. Za konec sezone se nam obeta še «Slovos», v srce segajoča pantomina, ki se godi na vrtu in na cesti, od podiračem se plotu. Pridite! Na Paki je vse poceni: meso po 100 K, kaplan plača broce po 100 Din, tingeltangl je pa zastoj.

ŠOSTANJ. Razmere pri nas so jako čudne. Imamo župana, ki je predsednik demokratske stranke, a je v novejšem času predsedal v radikalijo. Kljub temu nima toliko poguma in časti, da bi odločil predsedniško mesto pri demokratih, ampak kar v kalnem vrbu. Ob času občinskih volitev je aveto objubil, da bo vedno v stikih z volilci in imel redne mesečne sestanke — a v skoraj 8 letih je bil samo enkrat sestaneč takoj po volitvah. Nobenega nasveta ne vpoštevajo in občinski odborniki ne smejo nič govoriti pri sejah. Pretepanje je na dnevnem redu. V nedeljo in ponedeljek popoldne so se na trgu pretepravali, da je pošteno kri tekla. Pa seveda policaja ni od nikoder. Cele dni popivata z občinskimi tajnikom okrog, občani jih pa plačujemo. Gospod župan, brigajte se nekoliko več za občino in za red v občini — ne samo za otroški vrtec in vrtarico!

MALA NEDELJA. Klerikalci pripravljajo za nedeljo dne 2. septembra orlovski zlet s telovadbo pri Mali Nedelji. Razvili so veliko agitacijo proti prireditvi «Narodno-kulturnega društva», ki se vrši isto nedeljo dne 2. septembra v društvenem domu — hotelu isto preprečiti. Kot odgovor na klerikalne hujskarje, pozivljamo vso napredno javnost od blizu in daleč, da se v največjem številu udeleži naše prireditve, ki se vrši ob

vsemem vremenu. V nedeljo dne 2. septembra pridite vsi k Mali Nedelji. Agitirajte povsod za častno udeležbo! Na svidenje! — Narodno-kulturno društvo.

III. ljubljanski velesojm

Otvoritev velesojma.

V soboto dne 1. septembra se ob pol 10. dopoldne slovesno odpre III. Ljubljanski velesojm. Pri otvoritvi bo navzoče Nj. Vel. kralj Aleksander I. in imajo zato dostop samo povabljeni gostje, ki pa morajo prinesiti vabila brezpogojno s seboj. Vhod na sejmšče za častne goste je iz Gosposvetske ceste.

Razstavljalec našega velesojma.

Opozarjamo, da se morajo dostaviti vsi razstavljeni predmeti na sejmšče do 30. t. m. Dne 31. avgusta ob 18. uri morajo imeti vsak razstavljalec svoje prostore popolnoma urejene. Dne 1. septembra je dohod za razstavljalec iz Tivolskega parka ob otroškem igrišču. Vsi razstavljalci naj bodo do pol 9. dopoldne na sejmšču, ker se bo ob tem času dohod zaprl. Nj. Vel. kralj bo tekom dopoldneva ogledal vso razstavo, zato tekom tega časa dohod razstavljalec, ki bi zakasnili, ne bo mogoč.

Splošen obisk velesojma se začne dne 1. septembra ob 13. popoldne. Legitimacije se bodo prodajale ob vstopu na sejmšče, permanente po 50 Din, za enkratni obisk pa po 15 Din. Poleg tega pa se legitimacije dobe tudi pri Jugoslovanski zvezi za tujski promet, Aleksandrova cesta; pri Ljubljanski kreditni banki, Dunajska cesta; pri Jadranski banki, Selenburgova ulica; pri Kreditnem zavodu za trgovino in obrt v Prešernovi ulici in pri Slovenski banki, poleg Frančiškanskega mosta, ki so iz prijaznosti prevzele razprodajo, da razbrečne sejemске blagajne.

O našem bolniškem zavodu

Razmere pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

V nekem jutranjem listu smo te dni čitali o «razmerah uradništva» pri imenovanem zavodu, nas pa zanimajo poleg tega še razmere v zavodu sploh.

Ze dalj časa opazujemo večših kar očitno borbo proti centrali v Zagrebu, bili pa smo mnenja, da so to stvari, ki naj se rešijo interno. Kot pa vidimo, postaja nekaterim vedno bolj vroče in zato si žele simpatiji javnosti. Bojimo se, da ne bodo trpeli škodo oni sami, ki so boj izvalili. In zakaj? Zato, ker je javnost z Okrožnim uradom skrajno nezadovoljna, kar ni čudno, če vpoštevamo najrazličnejše šikane po zavodovih poslovalnicah, medtem ko se predpisovanje prispevkov zavladaže že mesoce, kar posebno obtežuje obrtniki, trpi pa tudi zavod na izgubi obresti. Znak je to, da v zavodu nekaj ni v redu, in menimo, da se ne motimo, če trdimo, da zavodovo uradništvo stavljenim zahtevam še daleko ni došlo. Da je mnogo dela, priznamo, ampak 200 nameščencev — Slovencev, kar poudarjamo, mora tudi nekaj producirati, seveda, če so na vseh vodilnih mestih sposobni uradniki. In še nekaj. Ko bi se Okrožni urad točno ravnal po navodilih iz Zagreba in ko bi vodstvo zavoda ne bilo tako ozkostransko, bi bilo marsikaj boljše.

Kar se uradništva samega tiče, ma agilitosti ne bomo kratili, niti dobre volje; ampak glavno, kar manjka, je sposobnost. Prikrita borba, ki se v zavodu bje, je borba med dvema kategorijama nameščencev, in sicer med kategorijo kvalificiranega, primerne šolanega uradništva in med kategorijo takih «narejenih» uradnikov, ki se bili preje v vseh mogočih poklicih in so prišli po protekciji na svoja mesta kot pripadniki svojčasa vladajoče stranke v zavodu. Centrala v Zagrebu se sedaj vsled uveljavljene službene pragmatike trudi, da vse uradništvo, s katerim mora računati, pravično uvrsti in umevno je, da imajo pri uvrstitvi prednost oni, ki so šolani in sposobni. Nečemo delati krivice blišim rokodelcem, ker nekateri so res uporabni za delo, ki v zavodu prevladuje, nikakor pa nimajo sposobnosti za uradniško mesta, od katerih se lahko in se mora zahtevati široko obzorje in vaestranska sposobnost. Če torej Zagreb hoče razmere uravnovesiti in popraviti do sedaj storjene krivice, mislimo, da bi javnosti samo prav, ker le na ta način bo zavod posloval v zadovoljnost interesentov.

Če pa bi se ugodilo neupravičenim zahtevam «narejenih» — uradnikov, ki so boj izvalili in se tudi edini borijo proti Zagrebu, bo nezadovoljstvo raslo in trpela bosta uradništvo in ugled zavoda, ki je danes že itak minimalen. Trpel pa zavod tudi gmočno, če se bo do tudi v bodoče tako počasi predpisovali prispevki. Ležijo namreč na ta način po nepotrebnem zunaj milijoni mesece in mesece in vsak si lahko izračuna, koliko znaša obrestna izguba pri 10% obrestovanju.

Smatrali smo za potrebno, da javnost v tem pravcu informiramo, kar se piše in govori marsikaj, vendar povzročitelji navadno zamočijo, kje tdi vzrok. In tega smo navedli.

Centrali v Zagrebu pa svetujemo, da uradniško vprašanje uredi brezobzirno zgolj na podlagi službene pragmatike. Zadovoljnost bo potem obča!

Opazovalec

Po slovanskem svetu

Poljaki, Jugoslavlani in Bolgari

(iz Masarykove knjige «Slovani po vojnih».)

Kakor Češkoslovaki mora tudi Poljska rešiti problem politične in administrativne unifikacije. Poljski narod so njegovi sovražniki razdelili na trije. Spravili su ga deloma pod Prusijo-Nemčijo, Rusijo in Avstro-Ogrsko. Na ta način so prišli Poljaki pod trije vrst različnih zakonov in običajev. Vezala jih je le narodna zavest in hrepenenje po ujedinjenju, katere je njačevala revolucionarna tradicija in pokušaji za dosego samostojnosti pod Napoleonom.

Poljska obsega značajne narodne manjšine, toda njih značaj je drugačen nego v Češkoslovaki. Treba je poudarjati, da je vsako manjšinsko in sploh narodnostno vprašanje posebno vprašanje, da ima svoje posebno vsebino ni da se mora radi tega samostojno presojati in reševati.

Glede važnosti cerkvene religioznosti v Poljski se položaj najlažje označi z dejstvom, da je v sedanji Poljski približno 30 odst. katoličanov in 40 odst. nekotoličanov, pravoslavcev, protestantov, židov in drugih. Pripadniki teh verskih skupin so deloma Malorusi, deloma Rusi, deloma Nemci.

Poljska meji na zapadu in na jugu z Nemci, Čehoslovaki in Rumuni; na severovzhodu na periferijske države Litvo, Letonijo, Belo Rusijo in Ukrajino. Pri posrednih sosedih igra zelo važno vlogo veroizpovedanje. Litavci so katoliki, Letoni in Nemci protestanti, drugi zopet pravoslavci itd.

Glede odnošajev med Poljaki in Nemci treba opomniti, da imajo Poljaki za sode samo severne Nemce, dočim meji Češkoslovaki na severne in južne Nemce, Slovenci in Hrvati pa samo na južne Nemce. Razlika med severnimi in južnimi Nemci je bila vedno politično važna. Rusi, Srbi in Bolgari so tako srečni, da so brez nemškega sosedstva. Stara Rusija je politično, to je kot država mejila na Prusko-Nemčijo ter je imela nekatere vrste nemške kolonije.

Gospodarske težave Poljske imajo svoj poseben značaj. Poljska je mnogo pretrpela radi vojne. V ostalem je poljska republika po večini poljedelska država. Industrija se nahaja v nekaterih središčih, in sicer posebno na zapadu. Tudi poljska industrija bo morala poiskati za svoje tržišče vzhod, kamor je težila že poprej. Bogata je Poljska zlasti na prometovinskih. Z Gdanskom je dobila Poljska naraven izhod na morje.

Tudi Jugoslavlani, ki so v narodnostnem in jezikovnem oziru edinstveni, morajo rešiti težek problem politični in administrativne unifikacije. Jugoslovanski narod je bil od vseh slovanskih narodov najbolj razkosan. Oddot razlike, ki se dandanes pojavljajo med njegovimi sestavnimi deli. V Jugoslaviji so danes deloma v veljavi srbski, črnogorski, ogrski, avstrijski in turški zakoni, katere je treba polagoma izenačiti. Manjšine v jugoslovanski državi so relativno neznatnejše in obsegajo Nemce, Madžare, Rumune, Italijane, Albance, Turke in Bolgare.

Jugoslavija mora poleg drugih vprašanj rešiti problem verskih razlik. Srbski del Jugoslovancev je pravoslaven, hrvatski in slovenski pa rimsko-katoliški. Stari spor Hrvatov s Srbi se v novi narodni državi nadaljuje. Problem Jugoslavije pa je v tem, da se najde ravnotežje med centralističnimi prizadevanji in avtonomističnimi tendencami. Tudi za Jugoslovane torej velja, da se najde povoljna rešitev med politiko in administracijo.

Sosedov ima Jugoslavija mnogo; poleg drugih Nemce, Madžare, Rumune, Grke, Bolgare, Italijane, Albance in Turke; na zapadu meji na Jadransko morje.

Jugoslavija je agrarna država in to dejstvo je zanjo olajšava pri težavnem

delu za unifikacijo. Ureditve komunikacijskih sredstev je važna naloga njenega gospodarstva pa tudi zedinjenja njenega prostornega ozemlja. Vrh vsega ima Jugoslavija na razpolago Jadransko morje, na katerem mora poskrbeti, da se zgradi primerne luke. Primerne mest za luke ima na svoji obali dovolj.

Bolgarske razmere so mnogo enostavnejše od jugoslovanskih. Tudi Bolgarija obsega narodnostne manjšine, od katerih je najvažnejša turška. Bolgarija meji s Srbi, Rumuni, Grki in Turki.

Najvažnejši sosedski odnošaji so odnošaji med Bolgari in Srbi. Med obema narodoma je obstojal pred svetovno vojno spor in borba za Makedonijo. Nepriljubljenost med obema državama se je še povečala s tem, da se je Bolgarija v svetovni vojni pridružila centralnim državam. Vključ temu pa se že množe glasovi za sporazum med Bolgari in Srbi ter segajo govorice že tako daleč, da se omenja celo federacija. Ako bi prišlo do tega, bi bilo Jugoslovanstvo ujedinjeno v celoti.

V gospodarskem pogledu je Bolgarija po večini poljedelska država kakor Jugoslavija. Tudi v tem tiži prednost za sporazum. Bolgarija ima izhod na Črno morje, ki pa je neprimerno oddaljen od Jadranskega morja. Poseben pomen ima za Bolgarijo Donava, veletok, enako znamenit tudi za rumunsko in jugoslovensko kraljevino.

Pred kmečko vojno

(Slika iz današnje Rusije.)

Poseben poročalec berlinskega «Ru-» popisuje svoje vtise iz smolenske gubernije ob poljski meji.

... Verižnik je prinesel obremen s saharinom, milom, glavni in spirito v Rusijo tudi nekoliko številč «Ru-» in drugih emigrantskih časopisov. Z največjo previdnostjo se vsi stisnejo v kotiček, zaprejo in zapahajo vrata. Čitanje se prične. Največje zanimanje vlada za poročila... iz Rusije. Slušatelji se venomer začudeno spogledujejo in vzdihujejo. — Kaj ti vse praviš? — Bežimo! Ni mogoče! O, moj Bog! — Razburjenje narašča. Končno zakriči nekdo ves iz sebe: «Počakajmo! — Čitanje preneha. Časopis se skrbno skriva. Prične se presojanje in posvetovanje: ali je napisano resnica ali laž. Na mizo pride samovar, ključka, kruh pomešan z graham in slamo, nekoliko kosov saharina. Pije se in se iz srca govori, dasi venomer nekdo tišje govori in se po navadi pazljivo ozira proti vratom in oknom.

Časopis roma po vseh ter vzbuja povod isto začudenje in nezaupanje. Ruska vas ne ve namreč, kar se godi v Rusiji. Brezplačno pošiljanje sovjetskih časopisov v agitacijske svrhe je prenehalo že lani. Vsi ki so naročili liste le vsled pritiska in kmetije niso imeli prav nič od tega, ker se je ves papir takoj v sovjeto pokladil. Pozneje niso sovjeti pravčasno pošiljali naročnine in časopisi so izostali. Razen tega nihče ne zaupa uradnemu tisku. Komunisti n. pr. nalašč niso nič pisali o preganjanju patriarha Tihona. Inozemski časopisi učinkujejo v teh razmerah kakor razodetje. Uboge kmetice so začele na kolenih moliti za rešitev vladike. Sicer se ne sme povsod niti to storiti. Po večjih krajih so odgojili agitatorji mladino v komunističnem duhu. Naraščaj mora zatajiti vsako versko prepričanje in molitev.

Ponoči so ceste izumrle. Ne lajajo niti sedaj maloštevilni psi. Brez orožja nihče ne sme na ulico, če noče biti oropan ali ubit. Med rdečimi vojniki se množe upori. Da zatre to nezadovoljnost, jim dovoljuje vlada v presledkih «tritedensko ropanje». V tem času smejo vojniki ustaviti vsakega, ki ga smatrajo za verižnika. Polovico plena dobi oblast, polovico zadrži ropar.

Kmet plačuje 18 davkov, ki znašajo 400 milijonov (to je vsota kmečkih izdat-

kov v 6 do 8 mesečih). Zamudniki plačajo dvojno. Če ni denarja, se davkoplačevalcu neusmiljeno proda kar ima. Obdavčeno je vse. Sme se imeti samo eno okno, za drugo se plača 8 milijonov pristojbine, istotoliko za peč.

V gozdu se sme sekati, kolikor se komu ljubi. Gozdarjev ni več. Vse je narodna lastnina. Toda če pripelje kmet bruna domov, pride takoj komisija in zahteva polovico hlobov za sovjete. Za preostalo je treba nekaj plačati. Tudi del vrhnjih vej se mora oddati za kurjavo.

Tako povsod narašča jeza. Ruska potrpežljivost je pri kraju. «Dajte nam voditelja, pa gremo z vilo in koso nad ugnjetelje! Če trojli teden narašča v smolenski guberniji upor. V neseljskem in sebeškem okraju so pobesili komisarje in davkarje ter požgali hiše vaških vohunov. Podoba je, da poletje v Rusiji ne mine mirno...

Štiridesetletno smrti skladatelja Smetane proslave leta 1924. tudi Čehoslovaki v ameriških Združenih državah na ta način, da uprizore v Chicagu, New-Yorku in Clewelandu najboljše pokojniške opere.

Masarykova kolonija v Severni Ameriki. Na ozemlju Minnesote med rekama St. Louis in White Face so češkoslovaki kolonisti ustanovili dve naselbinii, od katerih nosi prva ime «Meadowland», druga pa «Masaryk».

Občinske volitve v Pragi in okolici se bodo vršile letos 18. septembra. Zanimivo je ob tej priložnosti Nevillo volitev, katerih je skoraj 424.680, med njimi 192.156 moških, 227.761 žensk in 4763 vojakov.

Otvoritev medicinske fakultete v Bratislavi. Priprave za otvoritev medicinske fakultete v Bratislavi naglo napredujejo. V septembru t. l. bo že otvorjen prvi semester, tako da bodo absolventi srednjih šol, ki žele študirati medicino, svoje študije pričeli lahko že v Bratislavi.

Tolstoj kot pedagog. Društvo češkoslovanskih učiteljev je izdalo knjigo vzgojitelja dr. K. Veliminskega pod naslovom

«Tolstoj kot pedagog». Pisatelj je dolgo proučeval Tolstega; prevajal je njegova dela, širil njegove ideje ter uvažal Čeha v Tolstega srce in dušo. Po sodbi Veliminskega ima svet malo tako doslednih in miselno vzgojnih duhov kot je bil modrec iz Jame Poljane. Tolstoj je poznal in cenil Komenskoga ter je svoje odnose je napram otrokom utemeljil na načelu svobode in na prirojeni otroški pravici. Bil je Rousseaujevec, mrzil je dreusro, mehanično vezbanje spomina, suha šolska pravila ter je to pripisoval akrobati in komedijantstvu. Ljubil je samostojno delo. Najčistejša poteza na jasno-poljskem apostolu je hrepenenje po nabožni arca pred razumom, prizadevanje, da pride do veljave občutek in čustvo, brez katerega je vasko bitje izgubljeno za družbo v humanitarnem smislu. Veliminsky opisuje Tolstega vzgojno pojavo analitično ter jo obdeluje od vseh strani. Knjiga je pisana s toplo ljubeznijo do predmeta, toda ne prikriva nobenih napak Leva Tolstega in je v tem pogledu kritično delo prve vrste.

Otroška gledališča v Rusiji. Sovjetski listi poročajo, da je moskovska vlada pred kratkim ustanovila gledališča za otroke. V teh gledaliških igrah izključno otroci. Ker smatrajo sovjeti gledališča za jako važno vzgojno sredstvo, se polagoma priključijo taka gledališča vsem šolam. V zvezi z gledališči se osnujejo otroški klubbi, časopisi, šolski kinematografi, knjižnice in razstave otroških del.

Rusko gledališče v Londonu. Javili smo že, da se je v Londonu osnoval ruski gledališki sindikat, kateremu so pomagali do življenja tudi angleški finančni krogi. Sindikat ustanovi trajno rusko gledališče v angleški prestolici, gledališče, ki bo gojilo dramo balet, pantomino in petje. Na čelu artističnega podjetja stoji glasoviti Rus Komisaržovski, kateremu so jo pridružil znani angleški režiser Allan Wild. Program novega gledališča je sestavljen za pet let naprej. Podjetje je osnovano na zelo zdravih temeljih in ni bojzani, da ne bi se obneslo.

Sportni vestnik

Concordia (Zagreb) : Ilirija 2:1 (0:0)

Nelepa otvoritev jesenske nogometne sezone.

Zagrebski nogomet velja danes za najboljšega v državi, in to po vseh pravic. Zagrebska nogometna moštva, predvsem ona Gradjanskoga, Concordije in Haška so s svojimi uspehi doma in v tujini dokazala visoko stopnjo svoje nogometne umetnosti. Naši ljubljanski nogometaši so vedno radi odhajali v Zagreb, da tekmujejo s temi klubi, ker so vedeli, da se da v Zagrebu marsikaj naučiti. Stopnjevalje so se tudi opazale koristi takih tekem naših klubov z zagrebškimi. Že primorje je pred meseci častno odrezalo proti prvaku Gradjanskemu in Iliriji, proti kateri je splitski Hajduk le s težavo dosegel zmago, morajo tudi v Zagrebu smatrati danes za moštvo, katerega se ne more več zabiti poljubno številu golov, kakor so to nekdanji mislili. Tudi ljubljanska sportna publika je vedno z veseljem pozdravila vsak zagrebški klub v nadi, da bo videla prvorazreden nogomet.

S to željo se je tudi v nedeljo zbralo nad tisoč oseb, da prisostvujejo tekmi med zagrebško Concordijo in ljubljansko Ilirijo. Toda bili so razočarani, ker gostje prvič niso pokazali onih nogometnih vrtil, ki smo jih od njih pričakovali, drugič pa je postala tekma zlasti v drugem polčasu po krivdi Zagrebčanov naravnost surova, tako da je publika pozabila, da ima pred seboj goste, in je z raznimi umestnimi in neumestnimi opazkami in z drugimi izrazi oporčenja pokazala, da obsoja tak način igranja. Zagrebčani so se izkazali za nogometaš, ki ne ve, da je disciplina ena poglavitnih lastnosti pravega sportnika. Njihovi izpadi proti sod-

niku in njihovo surovo igranje so le dokaz njihovega nepravilnega umevanja sporta.

Velik del krivde, da se je tekma končala tako nesporno, leži v tem, da sodnik nedeljske tekme g. Vodišek nikakor ni imel tekme v rokah. S svojimi napadnimi odločitvami, s katerimi je škodoval eni in drugi stranki, je povzročil precejšnje razburjenje igralcev in občinstva ter mnogo pripomogel do nelepega poteka tekme. Manjkala mu je potrebna energija in vsak modriček iz občinstva ali od igralcev je zadostoval, da je odžvižgal. Lahko se reče, da je večkrat «stisnil» kako of side pozicijo ali drug pregrešek proti pravilom, videl ga pa ni. Ako bi bilo mogoče med tekmo izključiti — sodnika in bi se to v nedeljo zgodilo, bi bila brezdvomno tekma drugače izpadla, ker bi Zagrebčani videli, da ne smejo delati, kar hočejo.

Tekma je končala z zasluženim toda nepotrebnim porazom domačinov. Gostje so jih nadkriljevali v tehničnem in taktičnem oziru. Zlasti je ugaljal način, s katerim so v lepem podajanju žoge s kratkimi pasi prenašali svoje napade iz polja proti голу Ilirije. Njihov najboljši igralec je bil brezdvomno znani srednji krilec Dubravčič, ki se je tudi glede fairnesa precej odlikoval od svojih tovarišev. V napadu je bil dober Šolc na desnem krilu. V obrambi je bil poleg izbornega golmana desni branilec Bocak boljši kot levi.

Pri Iliriji je bila najboljša krilska vrsta, v kateri je bil zlasti Lado izborno disponiran. Tavčar kot desni krilec tudi topot ni zatajil svojih starih vrtil in je bil neprecenljiva opora obrambi in napadu. In zlasti napad je potreboval precej opore, ker je njegova desna stran z vodjo napada Omanom vred precej od-

povečala. Najstarejši je bil topot Zupančič I. Na levi strani se Vidmajer vsaj prvih deset minut ni mogel prav znajti, kasneje pa je s Pevalekom delal krilcem in obrambi nasprotnika precej preglaševal. Vratar Miklavčič je vratar z zmoglostmi, ki mu dajejo vso pravico, da čuva svetilce prvega ilirijanskega moštva. Od branilcev je Beltram docela odrekel in je bilo le sreča, da je kmel za partnerja pridnega Dolnarja, ki je razčisti marsikatero nevarno situacijo. Manjkajo mu sicer še oni osvobodilni strel, ki karakterizirajo dobrega branilca, toda velika zasluga, da se je marsikateri napad Concordije izjalovil še pred golom, gre pač njemu.

Tekma je bila skozi igrana v ostrem tempu in se ni videla ravno očitna prednost ene ali druge strani. Gostje so bili tehnično in taktično sicer boljši, toda domačini so pokazali odkrito voljo prodati svojo kožo kar najdražje. Več lepimi momentom pred gol sta obe moštvi pustili neizrabljeni. Prvi polčas konča brez uspeha za eno ali drugo moštvo. V drugi polovici doseže Concordija vsled nepazljivosti in nepotrebnega igranja Beltrama prvi gol, toda Vidmajer se presreči z izredno efektivnim strelom, ki prečica o njegovi prisotnosti duha, izravna. Diktirano enajstmetrovko proti Concordiji odbrani lepo njen vratar. Šele krasno streljanj korner prinese gostom drugi gol in zmago. — Proti koncu je sodnik izključil radi surovega igranja dva Zagrebčana.

V splošnem nas Zagrebčani nikakor niso zadovoljili. Upamo, da bo prihodnje nedeljo, ko igra prvak ZNP Gradjanski z Ilirijo tekmo za oficelno prvenstvo Jugoslavije, vendarle občinstvo videlo nogometni sport, ki se ga bo lahko imenovalo prvovrstnega.

Olimpijski dan v Ljubljani

Sportna zveza je zasnovala za 16. t. m. s sodelovanjem ljublj. sportnikov in ostalega sportu naklonenega občinstva obširne sportne prireditve, združene z matinejo članov tukajšnje opere, tonibolo in zabavnim večerom v dvorani «Kazine», katerih čisti dobiček je namenjen fondu za udeležbo naših sportnikov na osmi Olimpijadi leta 1924 v Parizu. Kake visoko cenijo sport in njegovo udeleževanje na mednarodnem trgu kulturne in sportno ugledne države, nam kažejo samo zneski, ki jih žrtvujejo Ameriki, Franciji, Angliji ali Italiji v te svrhe. Ne samo državne blagajne nego tudi zasebniki vedo ceniti velikanski pomen mednarodne višine na sportnih poljih. Tudi naš mladi sport je na lastnih nogah pokazal v petih povojnih letih mnogo želje volje in izvrstnega materijala, ki mu nedostaje samo denarne podpore za najnujnejše sportne prostore in nekaj ugodnosti za smotreno vezbanje. Na boljšem v tem pogledu sta Zagreb in Beograd. Znano je, da daje tudi Ljubljana v vseh disciplinah sporta vedno več upoštevanih moči. Da prepreči vedno neznošnejša in usodnejša materijalna bremena za razvoj slovenskega sporta in ga predstavi že prihodnje leto na svetovni olimpijadi, kjer mora kmalu zavihirati tudi naša trobojnica zmagoslavja, se obrača Sportna zveza v imenu vseh udeležencev sportnih instanc na ljubljansko občinstvo, da ji prisloži v tem važnem trenutku na pomoč in omogoči s tem nastop naših prvotiteljev v Parizu.

Podrobnejši program prireditve pričakujemo prihodnje dni.

Prvenstvo Jugoslavije v nogometu. — Gradjanski, Zagreb : Ilirija, 2. septembra. V nedeljo, 2. septem. se igra prvo kolo za prvenstvo Jugoslov. nogometnega saveza. Medtem ko tekmujejo v Beogradu Jugoslavija, prvak Beograd. nogom. podsaveza, z Baško, prvakom Subotiskega nogom. podsaveza ter v Sarajevu SASK, prvak Sarajevskega N. P. s Hajdukom, prvakom Splitskega N. P. se vrši v Ljubljani tekma med prvakom

Kdo je že bil v Suvalkah?

Varšava, sredi avgusta. Ne vem, če je kdo iz naših krajev že hodil tam. Se tu v Varšavi so se čudili, ko sem govoril, da poidem tudi v Suvalke, v kraj severovzhodne Poljske v kotu med Vzhodno Prusko in današnjo državo Litvo.

Iz časov vojne sem se spominjal Suvalk. Takrat, ko so se ruske in nemške armade prerivale med Mazurskimi jezeri, so se omenjale tudi Suvalke (poljski: Suwalki) in sosednje mesto Avgustov. Vsa ta dežela je, kakor dežela prusko-mazurska, polna jezer in jezer; eno jezero je 20 — 30 km dolgo, drugo ima le par kilometrov, tretje je večji ribnik. Tu se mešajo pojmi: otok, polotok in kopno.

Varšavsko «Društvo krajoravne» je pridrlo dvodnevi izlet v Suvalščino, v zemljo suvalsko. Pridružil sem se izletu. Dve gospodini in kakih 6 gospodov, to je bil izlet. Zvečer ob 11. smo krenili iz Varšave z brzovlakom, ki vozi proti Vilnu in je nekdanj vozil v Petrograd. Ob petih zjutraj smo v Grodnu presedli na stransko, lokalno železnico proti Suvalkam. Kmalu potem, ko smo se prepeljali čez avgustovski kanal, smo izstopili na majhni postaji: zakaj naša namera je bila, hoditi danes peš okoli velikega jezera, ki se mu pravi jezero Vigersko (Vigri).

In hodili smo res ves dan ob jezeru. Ali naj sedaj pripovedujem, kako smo v eni uri zama proslili mleka, kako smo

se v drugi krepili s herbato (čajem), kako nam je en izletnik opočal, kako smo iskali ladjo, ki bi se z njo prepeljali krajšim potem preko jezera — dan je bil vtroten in valovi so šli visoko in dvomili so ladjarji, če nas srečno prepeljejo, — kako smo proučevali ornamentiko kmetijskih koč, kako smo pogrešali med njimi vrtil in gredice?

Nabrali smo jagod, idečih in črnih in sedli na bregu jezera. Daleč, daleč in komaj so se videli stolpi cerkve v Vigradu, ki so danes naš cilj. Prizadevanje o Jugoslaviji! Začetek mu je bil v tej idili. Zemljevid Jugoslavije je stalno z menoj; moram ga razprostrti po travi; dr. Orlovič, vodja izleta in prvi poljski kraljezanec, je v geografskem znanju nič daleč za gospodičnima in za enim gospodom. Tek so je zbudil in določilo se je, da bo zvečer v Vigradu v našem prenočišču pravo predavanje o Jugoslaviji.

Blizal se je že mrak, ko smo se vnovič ustavili. V vasi Nikolaevo nam je ženska povedala: «Ja Polka, otroci ruski». V teh vseh imamo namreč troje konfesi pomešanosti. Vobče je kraj katoliški, ali par vasi je pravoslavni (carska vlada je pravoslavne pošiljala na zapad v svrhu politične kolonizacije), a vmes so tudi — staroverci, Rusi, ki jih je carat za kazen transportiral Bog ve od kod iz Rusije tu sem. Staroverci so pravoslavna sekta, ki ne priznava cerkvenega pravoslavnega avarata. Sre-

čavali smo bradate moše in vedeli, da se bližamo ruski staroverski vasi. Ustavili smo se nalašč pred bišo, kjer je sekla drva mož, čist ruski mužik s častljivo brado. Začeli smo razgovor z njim in razlagal nam je položaj starovercev. Na oficelno bivšo carsko pravoslavno brado nimajo staroverci lopih spominov; zakaj oficelno pravoslavlje jih je preganjalo; očividno se tudi sedaj s pravoslavnimi sosedi ne gledajo preprijazno; ženitve s pravoslavnimi (seveda gotovo tudi s katoliki) so prepovedane. «Seveda, če kako naše dekle pobegne za pravoslavnim, kaj češ storiti?» pravi prijazen bradat mož. Kar pa se tiče brade, je bolj odsekati glavo nego brado, nam je zatrjeval staroverec v smislu staroverskih običajev in predpisov. Staroversko življenje je strogo; ne pušijo, ne pijejo; post je celo že čisto majhna deca. «Naj otrok umre, če ne prenese posta», je zatrjeval dolgobradeč. Katoliški župnik v Vigradu nam je pozneje pravil, da se staroverci tudi v mrzlih časih (silo so utrjeni) redno vsako soboto skupljejo v jezeru; kar v Adamovih kostumih skačejo v vodo. To je nekaj njih verski predpis: «običaj slavljanjske, je dejal župnik.

V trdnem mraku smo prispeli v Vigre; to je vas na otoku ali polotoku jezera, s cerkvijo, ki so jo Nemci med vojno (brez vsakega vzroka) napol porušili. Nekdanj je bil to samostan Kamendulov, trdnjavnica. Kaj bo pa nocoj s prenočiščem? Dva odideva k župniku, in uredi

se tako: gospodični prenočita v župnišću, mi možki pa v skodnju na sonu. Luno nam je sijala čez jezero in predavalala mesto mene...

Druga dne smo že ob petih zjutraj odrinili, srečevali jezera sedaj ob desni, sedaj ob levi (dosti veliko jezero je Perety, čigar ime je očividno litavsko, kakor tudi po vsej priliki ime Vigri), gledali škrtelje, gnezde po strehah, ter se jezili na svoje «njewiaste» (ženske), ki niso pravčasno vstale in se pripravile ter zato v Vigradu zaostale, končno pa po preloženih 15 km pršli v Suvalke.

To je mestece, ki šteje 23 tisoč prebivalcev (med njimi mnogo Židov, kakor je sploh poljsko-ruski vzhod silno požidovljen). V ruskih časih je bilo gubernijsko mesto. Še par postaj in bili bi v litavski državi. Toda razmerje med Poljsko in današnjo Litvo je tako napeto, da sploh ni med njima nobenih železniških zvez.

Ob 10. sedemo na vlak in se vrnemo v Grodno. Sedimo, stojimo in šetamo v vagonu 4. razreda: zakaj skoro sami smo v njem, mi izletniki. Baš prilika za nadaljevanje «predavanja»: delim gospodičnam našega kralja, t. j. naše znamenje (naj vedo, da smo kraljestvo), opozarjam gospode na cirilico in latinico. «Ko se privikar vidimo v Varšavi», jim povem «pa bo izpit iz znanja o Jugoslaviji». Sedaj ni več časa za razgovor. Tako, pred nami je Grodno.

To mesto leži krasno ob reki Njemnu; veliko je kakor Ljubljana; večina probl-

valcev (dve tretjini) je židovska. Mesto ima velike zgodovinske spomine; tu se je podpisala l. 1795. zadnja delitev Poljske, tu je umrl kralj Stefan Batori, stara cerkevica Koloža ima tradicijo še iz poganskih časov. Križaki (nemški viteški red) je v srednjem veku mesto prekrstil v Garten in Nemci so seveda leta 1915 iznova uvedli to spako. Mesto ima silajne katoliške cerkve, na kolenih se ljudje pobožno bližajo oltarjem, a pred cerkvami prosjaki masa beračev.

Mraku smo se v čolnu po Njemnu vozili kako uro ven iz mesta. Povodni mož je včasih nevarno stresel našo ladjo. Očividno je nevoljen, da mu politika ne pusti svobodne poti, koder in kakor daleč bi hotel; zakaj vodovje njegovega Njemna straži tam dalje Litva kovenska na koncu pri Klajpedi (Memlu) pa splo nirajo celo Nemci.

Mrak je že. Tam na obali je ženska haljina. Brez kostuma je naša Diana odletela v vodo. Kako se je to zgodilo, bo «Iliriki» poljskih pesem polaj.

Ob 2. ponoči smo bili na kolodvoru v Grodnu. Moja družba se je vrnila v Varšavo, jaz pa sem se odpeljal dalje na severovzhod v Vilno, deželo Mickievičev in Koščuškov. O Lito, očividno molaj! (O Litva, domovina molaj!)

Dr. Fr. Hlešč.

Kupujte tablice za tombolo v korist «Sokolskemu domu» v So. Šiški

Zagrebskega N. P. Gradjanskim SK. In prvom Ljubljanskem N. P. Iliji. Zmagovalec v Sarajevu in Beogradu pobjeda u semifinalu i končno igra zmagovalec u finalu dne 23. septembra u Zagrebu odlično tekmo z zmagovalec u nedeljski tekmi u Ljubljani. Tekma med Iliji in Gradjanskim se vrši na igrišču Iliji pred drž. kolodvorom, pričetek je določen na pol 16. uro. Predprodajo vstopnic je prevzela tvrdka J. Gorec, Dunajska cesta počeniš z 31. t. u. Občinstvu se priporoča, da si nabavi karte v predprodaji, ker je pričakovati za to tekmo velikega občisa in navala pri dnevnih blagajnah. Sedeži I. vrste so numerirani, tako da je mogoče preskrbeti si v predprodaji določena mesta. Znjane dijaške karte se izdajajo le v predprodaji. Cene so razvidne iz plakatov.

Dirka za kolesarsko prvenstvo Jugoslavije se vrši dne 2. septembra na progi Ljubljana-Zagreb. Poleg naših ljubljanskih dirkačev in Zagrebčanov, med katerimi naj omenimo predvsem Šostar-

ka, Dukanovića in Pavlića, ki so vsi v najboljši formi, bosta tekmovala tudi dva člana splitskega Ciclo Kluba, gg. Peter Asanović in Lovro Orlić, ki sta večeraj dospela v Ljubljano. V soboto, 1. septembra zvečer ob osmih se vrši koncert in razdelitev nagrad zmagovalcem jubilejne dirke kol. kluba Iliji, nakar že danes opozarjamo vse sportnike. Sedanji prvak Jugoslavije v kolesarstvu je znani zagrebški kolesar Djuro Dukanović.

Dirka za kolesarsko svetovno cestno prvenstvo amaterjev se je vršila v soboto 25. avgusta na 170 km dolgi progi Currih - Basel - Currih. Zmagal je Italijan Ferrario v 5 urah 23 min. Drugi, kolesno dolžino za prvim, je došel Švicar Eisenberger, tretji, za dve kolesni dolžini Švicar Antenen. Startalo je 41 dirkačev. Isti dan se je tekmovalo na dirkališču v Currihu za svetovno prvenstvo na 100 km z motornim vodstvom. Zmagal je Švicar Pavel Suter, drugi je bil Francoz Parisot, tretji pa Nemeec Wittig.

Iz življenja in sveta

V kuhinji pračloveka

Znani «kuhinjski modroslovec» Brilant-Savarin je slavil kuhinjo kot najstarejšo kulturno pridobitev človeštva, ker se je z razvojem okusa položil temelj za vsako nadaljnje izobraževanje čutov. Nedvomno pomenja razvoj kuharske umetnosti pomemben korak naprej na poti pračloveka k kulturi, težavno pa je v temi, ki nam vedno še zakriva ono davno dobo, spoznati posamezne stopnje, po katerih je človeštvo dospelo na znano nam prvo višino.

Sprva je človek užival vse in se glede hrane ni razlikoval od živali. Šele potem, ko se mu je posrečilo, da se je lahko poljubno posluževal ognja, so bili dani tudi potrebni predpogoji za kulturo in kuhinjo. Prvo ognjišče je bilo brez dvoma pač zelo primitivno: plapolajoč ogenj na samotni gozdni goličavi ali pa pepelnata žravnica v prsteni jami. Lonec ni bilo; meso se je položilo na ogenj ali pa se je polagoma pražilo v vročem pepelu na razgreti ploščati kamni. Na ta način kuhajo še danes divjaki v nedostopnih atrijskih pustinjah. Že v davnih časih je človek začel peči na ta način, da je vročina prihajala od razbeljenega kamena. Že v dobi, ko je pračlovek vrtil in pekel meso na ražnju nad ognjem, je začel tudi pražiti razna zrna, jih mleti med kamni ter jih uživati v obliki gostega močnika. Tak močnik so našli še v starih posodah.

Zenska sprva ni bila mnogo zaposlena pri peki in pečenju. Posel pri ognjišču je prevzela ženska, ko se je začel rabiti lonec, ko je kuha postala običajna, ko človek ni bil več samo lovec in pastir, ampak se je začel baviti s poljedelstvom. Lonec, še danes simbol kuharice, je zadnji člen dolgega kuhinjsko-tehniškega razvoja, ki se je pričel s posodo za pijačo, potom katere si je pračlovek gasil žejo. V živalskem rogu ali v leseni čaši si je človek kamneno dobo namakal surova živila; v posodo, napolnjeno z vodo, je metal razgrete kamne, si grel na ta način vodo, ki je končno tudi zavrela. Ko je bilo že znano kipenje, je bil le še majhen korak od živalskega roga in izdoblene buče do neogorljivega lonca iz glin in ilovice.

Hlapec in kadeš se lonec je bil trdna podlaga za razcvet kuhinjske umetnosti, ki jo je spoznati iz nagromadenih odpadkov starejše kamnene dobe, ki so jih našli v okolici Kjkkkenmüdlinga na danskem morskem obrežju. Iz 50 do 60 metrov dolgega ter 2 do 3 metre širokega nasipa raznih kovov so s trdopolnim delom sestavili zanimivi jedilnik pračloveka.

Požaruhi kamnene dobe so zlasti radi uživali ostrige, školjke, morske polže, žiljeh lupin je bilo nagomilanih na milijone. Našli so se tudi ostanki rib, ptic in v raznih dobjah: jelena, srne, divjega prašiča, redkeje volka in lisice, risa in med-

veda, le redno pa tudi ostanki podgan in miši, kar dokazuje, da se je pračlovek v potrebi moral zadovoljiti tudi s slabejšo hrano. V mnogih slučajih so bile kosti seslek razklane, ker je pračlovek pač rad užival dragoceni mozeg. Na prahistoričnem jedilniku niso manjkale tudi jedi pripravljene iz raznih rastlin.

Kuhinja pračloveka je bila torej v tej dobi že precej dobro založena. Pri slavnostnih prilikah je že lahko prinesel na mizo ostrige in školjke, ocvrte ribe in divjega petelinu končno pa še sočen beefsteak divjega vola ali tura, srnjakov hrbet in kračo divjega prašiča.

Zgodbe o Balzacu

Balzac, ki je slovel kot eden prvih pesnikov in ki je v svojem remek-delu prenetel neizmerno vseobličnost in vsestranskost modernega sveta, je moral katik vse stoletje, da so ga razumeli. Melnik v ocenjevanju in priznanju Balzaca, ki mu tudi Francozi nimajo primerjati ničesar enakega, tvori knjiga «Balzac», ki jo je izdal Ernst Robert Curtius in ki je izšla v založbi Friderika Cohena v Bonnu. Odlični romanist dovaja osebnost velikega stvaritelja na njene praganone in gradi iz spoznanja njegovega bistva vseмир. «Človeške komedije», ki izhaja nujno in organsko iz univerzalnosti njegove eksplozivne narave. Tudi neštnevilne prigode, ki so zgodaj zgnile okoli njega pisano tančico domišljije, je Curtius po njihovem pomenu razjasnil za umevanje tega zagonetnega človeka. Car tajnosti, ki igra v njegovih romanih toliko ulogo, preveva tudi vse njegovo življenje. Zanj je bila prava ljubezen obdana s skrivnostjo, in obojevalteljice, ki se ne dajo spoznati, igrajo veliko ulogo. Balzac je bil mnogo groboje dragulje, ki so mu jih poslate te neznane obojevalteljice nekoč izročili zlatarju Gosselinu, da jih uporabi za okras ročaja na palici. Ročaj je bil votel in je služil kot mesto za nežne spomine. To Balzacovo palico, ki se sedaj nahaja v posesti baronice Pontey, so Balzacove obojevalteljice vedno častile kot relikvijo, ki jo imajo le redki priliko videti. Patrijarh «balzacena» grof Spoelberch de Lovencoul, ki ga je odkril, je o njem vedno govoril z vzhlicenjem: «Videl sem ga, videl sem ga! On živi v resnici, dotaknil sem se ga s svojimi rokami.» Balzacove krošnarjenje, ki je sprva izviralo iz romantičnih nagibov, je temeljilo v poznejših letih predvsem na strahu pred upniki in zaporu.

«Da bi bil varen pred nepriljetnimi posetniki», pripoveduje Curtius, «se je večkrat skrival pod imenom vdove Durand. Tudi njegova pisma so semintja v šali tako podpisana. Bila je pač umetnost najti naslov vdove Durand. Ko pa ste srečno pretolkli do Balzacovih hišnih vrat, so vas spustili v hišo le z gotovim geslom, ki pa se je vedno menjalo. Vratarju je bilo n. pr. treba reči: «Čas breskev je

prišel»; slugi, ki je pristopil, ste dejali: «Prinašam belgijske čipke», končno vas je sprejel komorni sluga, ki ste mu morali zatrditi, da se mudate Bertram prav dobro počuti. Po vseh teh ceremonijah ste končno dospeli do Balzaca. Ko je eden Balzacovih založnikov vprašal, kdaj in kje dobi njegov rokopis, je odgovoril Balzac, naj pošlje zvečer sliš na Champs Elysees, tam bo stal pri tem in tem drevesu mož, ki bo imel rokopis.

Neizmerna Balzacova fantazija ni poznala trdne meje med resničnostjo in domišljijo. Kakor je odvrnil svojemu tajniku Sandeau-u, ko ga je obvestil o smrti njegovega očeta: «To je zelo žalostno, prijatelj, a vrniva se k resničnosti in govoriva o Evgeniju Graudet», tako so mu bila bitja njegovih del splošno mnogo bolj življenska od bitij, ki so ga obdajala. V družbi je pravil najneverjetnejše zgodbe, in če ga je kdo vprašal: «Ali je vse to res, Balzac?», se je gromovito zasmeljal in vzkliknil: «Niti besede ni res!»

«Ako je Balzac sprejemal goste», piše Curtius, «jim je dal na mizo bordoja, ki je trikrat obljadal svet. Njegov rum je bil iz sode, ki se je sto let preganjal po oceanu; moral so ga odpreti s sekiro, tako močna je bila skorja školjk, koral in razne druge navlake, ki se je držala lesa. Čaj, znameniti Balzacov čaj, je natrgala hči kitajskega cesarja «z dolgimi karmijnastimi nohti» v mesečini in karavane so ga prinesle preko tibetskih goličav v Moskvo».

Tega čarovnika fantazije, ki je zapustil tako nelzerno, vsem pravilom estetike ugovarjajoče življensko delo, poklicna francoska kritika dolgo ni razumela, imel pa je na svoji strani majhno skupino obojevalteljev, ki so se mu popolnoma podvržili. Voditelj teh «balzakoljubih» je bil grof Spoelberch, ki je uporabil 30 let za proučevanje njegovih knjig in zbiranje njegovih rokopisov. Sličen mu je bil Anatol Selfberr, ki je v biografskem leksikonu obravnaval kakih dva tisoč oseb, ki nastopajo v «Človeški komediji» in je nekoč rekel Bourgetu: «Čaka me smrt, veseli me pa, da sem podlegel eni izmed onih boleznij, ki sem jih odkril v «Človeški komediji». Da, to je ena izmed treh boleznij, ki jih ni mogel spoznati in lečiti noben Balzacov zdravnik.» (Tagespost.)

× Kandidatinja za Noblovo nagrado. Letošnja Noblova nagrada za mir šteje med obilnimi kandidati tudi ameriško predsednico mednarodne lige za mir in svobodo, Miss Jane Adamsovo. Dama je znana po svojem mirovnem prizadevanju med človeštvom ne samo v Ameriki, temveč tudi v ostalem svetu ter ima mnogo izgledov, da ji bo nagrada podeljena.

× Ogromno gledališče zidajo sedaj v Newyoru. Imelo bo 37 nadstropij in bo opremljeno s 64 dvigali. Pod gledališčem bo tekla železnica, v njegovem prtiliču pa bo kolodvor, poštni urad, knjižnica, rešilna postaja in seveda restavracija.

× Voronovov tekmeč. V ameriških Zedinjenih državah se je pojavil opasen tekmeč ruskemu učenjaku Voronovu v Parizu, kjer slavni operater pomlaja ljudi. Tekmeč se piše John Brinkley ter zatrjuje, da se mu je posrečilo pomladiti nad tisoč starcev, ki so po pomladitvi prišli do potomstva in sicer izključno do otrok moškega spola.

× Otročji glumci. Kakor javljajo sovjetske novice, so se v Rusiji otvorila prva gledališča za deco. Prilagojena so z vsvo upravo in repertoarjem za otroško psiho. Glavno načelo je, da ansambli sestavljajo otroci sami. Sovjetske oblasti pripisujejo ureditvi otročjih gledališč veliko važnost in jih nameravajo osnovati na vsaki večji šoli. Vsakemu deškemu gledališču je prirojen še: otroški klub, otroški list, šolski kino, biblioteka, razstave otročjih izdelkov in domišlj, uspehi otročjih anket itd. Vse te uredbe stremijo za tem, da zgradijo vzgojo na dinamični podlagi in da vlogo knjige in statične slike omejijo v šoli na minimum.

F. P.:

Agrarna reforma

(Groteska.)

Gospod Vinko sedi v svojem uradu in razmišlja. Težki misli mu roje po glavi.

«Da sem dolgočasen,» mi je rekla.

«Da nisem kavalir...»

«Hm, če bi si bil sam izbral očeta, saj bi morda bil kavalir.»

«Da me je sita,» je pristavila. «No ja, saj to ni tako hudo. To še ni največje hudo,» se mu je pomuzal Prešeren. «Dejala pa mi je tudi hudo besedo. Kako že? Da sem ji pravzaprav odveč, da je moj prijatelj Vanko fant druge koronine in da jo naj za naprej sploh pri miru pustim.»

V tugi in muhah je glava gospoda Vinka bolj in bolj klonila. Zdelo se mu je, da so se mu oči ovlažile.

«Popoldne ob štirih pojdem z Vankom na Rožnik.» To so bile njene zadnje besede, ki so Vinka našel potle. Skušal je biti ravnodušen, da celo odločno. «Mulier hominis confusio,» si je mislil. Obenem pa je našel tudi na ona obla ramena svoja Delcineja, na njene plamtaste poglede in na njeno strastno vzdrhtljaj.

«Varium et mutabile semper femina,» jo dalje modroval. «Da, res je! Ni baba vredna kaplje ovička! — Amrak ta njena nebeška močica in na potem še bolj gori...»

«Err, err, err,» so oglašali ta trenotek telefonski zvonec.

«Halo, kdo tam?»

«Halo, tu urednik «Večernih novic».

Ali si ti, Vinko?»

«Da! Kaj je?»

«Glej, da bo do štirih članek o agrarni reformi v mojih rokah! Čuješ, ob štirih je zadnji čas. Objubil si ga tudi. Pa honorarja ti tudi nikoli več ne nakažem, če boš tako zanikerni!»

«Prinesem.»

«Err, err, err.»

Minogrede omenjeno, je bil gospod Vinko referent za gospodarski oddelek «Večernih novic». Na agrarno reformo se sicer ni razumel več od ministrice za agrarno reformo, pisal pa je neprimerno boljše članke od njega.

Vinko je sedel k mizi. Znoj mu je udaril skozi kožo, pero mu je uhajalo iz potnih rok.

«Ob štirih,» je zamrmral. «Ob štirih pojde z njim na Rožnik. Ob štirih mora biti agrarna reforma v udeležstvu. Pa suh sem tudi. Na Rožniku bo prijetno...»

Predle, zavijale in mešale so se mu misli in nesmisli. Pred njim so plesali agrarni ministri svoj brodolomni agrarni ples, poleg njih pa korupcija in živčije, koloni in veleposestniki, zakonske določbe, odredbe, ukazi in še različni drugi prikazi.

«Pol štirih. Ona je napravljena in

prilavljena za odhod. Skoro gotovo ima oni beli klobuček, ki ji tako dobro pristaja.» Gospod Vinko je vzdihnil in pisal:

«Kolonizacija v južni Srbiji uspešno napreduje. Doslej je bilo oddanih toliko in toliko družinam toliko in toliko jutrov zemlje v obdelovanje.»

«A jaz nimam, kamor bi položil svojo glavo,» se je razbriel gospod Vinko. In je nadaljeval: «Glavna ovira kolonizaciji so odmetniki, kačaki in komite...» ter zamahnil, da prežene nadležno muho, ki mu je plezala po nosu. «Pet minut manjka do štirih in on jo gotovo že čaka...»

«Err, err, err!»

«Halo! Kdo tam?»

«Urednik «Večernih novic».

«Tu Vinko.»

«Vrag Te vzemi! Zakaj ne prineseš članka? Ali si gotov?»

«Da, da, samo še južno Srbijo koloniziram.»

«Glej, da mi jo brž skoloniziraš in prineseš!»

«Err, err, err!»

Gospod Vinko piše, piše. Spreletavata ga mrz in vročina. Roka mu vzdrhteva. Čas teče, agrarna reforma pa noče naprej.

Pol petih. Krasen dan je. Pot na Rožnik se kopije v solnčnih pramenih in si oddihava v preljubnih senčicah. Rožice že dvigajo glavice, osvežene po večernem vetriču in plitki so

Gospodarstvo

Izvozne carine

Revizija izvozne carinske tarife — zmanjšanje izvoznih carin na živila.

Kakor smo že poročali, je ministrski svet na sel dne 17. t. m. razpravljal o reviziji izvoznih carin.

Iz «Službenih Novin» z dne 22. t. m. posnemamo, da je doletni odlok stopil dne 22. t. m. v veljavnost.

Izpremembe v dosednji izvozni tarifi so sledeče:

1.) Ukinjena je izvozna carina na: otrobe, krompir, na čebulo in češeni, na osle in meze, zaklane, očiščene in odrte ovce in koze in na sveže ovčje in kozje meso, na zaklane, očiščene in odrte goveda in teleta in na sveže in soljeno goveje in telečje meso in na sveže češplje.

2.) Znižana je izvozna carina: na pšenico in rž od 60 na 30 dinarjev pri 100 kg,

na koruzo od 40 na 20 dinarjev, na ječmen od 100 na 20 dinarjev, na zrel fižol od 200 na 80 dinarjev, na žive svinje nad 70 kg teže od 450 na 300 dinarjev za 100 kg, oziroma od komada,

na zaklane svinje od 350 Din na 150 dinarjev za 100 kg, na sveže in soljeno svinjsko meso in na slanino v slani vodi od 150 Din na 80 Din za 100 kg,

na svinjsko in goščjo mast in na svežo in soljeno slanino od 600 Din na 300 Din za 100 kg, na mesne izdelke (šunke, klobase, konzerve itd.) od 150 na 100 Din pri 100 kg,

na suhe ali etulrane češplje od 6 Din na 3 Din pri 100 kg,

na zдроб vsakojakih žit od 40 Din na 20 Din pri 100 kg,

na pšenično moko od 60 Din na 25 Din pri 100 kg,

na moko ostalih vrst žita od 40 Din na 20 Din pri 100 kg,

na perje od perutnine od 200 Din na 100 Din pri 100 kg in

na zaklano perutnino od 150 Din na 100 Din za 100 kg.

3.) Povišana pa je izvozna carina na ovce, koze, jagneta in kozlice, zaklane in neodrtje, ki po izpremenjeni tarifi plačajo isto carino kot v živem stanju.

Že na prvi pogled lahko ugotovimo, da ta — rečimo nova — smernica naše izvozne carinske politike ni v korist poboljšanja našega gospodarskega razvoja.

Res je in soglašamo z načelom, da se mora naša izvozna politika orientirati v znamenju in duhu favoriziranja izvoza. Minuli so časi ko smo glede naših živil uživali še nekaj monopol in sosednim državam mogli diktirati pogoje, pod katerimi jim dopuščamo nakup in izvoz naših živil. Že se nahajamo v precejšnjem konkurenčnem boju in jasno se opazi, da se na evropskih tržiščih pojavljajo v prav znatnih množinah — posebno živila — celo iz prekomorskih držav. Ne smemo pozabiti, da se je prav znatno dvignila produkcija tudi v evropskih državah (Madžarska, Rumunija) in da celo produkcija Rusije obeta prav znaten izvoz.

Povsem pravilno je, da se je vlada, z ozirom na omenjena dejstva in pa z ozirom na zelo ugodno letošnje letino odločila na zmanjšanje izvoznih carin. Ne moremo pa soglašati z načinom, po katerem se je to zmanjšanje izvršilo.

Prvi nedostatek omenjenega odloka leži v tem, da je skok od dosedanjih deloma prohibitivnih carin na razmeroma nizke carine prevelik. To velja predvsem za ječmen, za svinje, fižol, mast, a deloma tudi za žita. Ne samo, da tako nenadno znatno popuščanje vzbuja naravno željo po špekulaciji, temveč povzroča popolnoma naravno znatne perturbacije v domačem gospodarstvu. Počakajmo samo par tednov, pa se bomo lahko prepričali, da so se cene vsem onim izvoznim predmetom, ki je zanje znatno znižana carina, nerazumno dvignile. Ko se bo radi nove draginje začelo zopet mezdno gibati in zahteva po zvišanju plač, se bo pojavila vedno potreba za zvišanje izvoznih carin ali celo za prepoved izvoza naš

te predmetov, z drugimi besedami, obratili se bomo zopet v dosedanje — circulus vitiosus — dinar pa bo stalno padal!

Drugi in še večji nedostatek pa leži v samem sistemu, na katerem bazirajo carine. Nimamo namena spuščati se v podrobnosti, omejujemo se samo na najglavnejše.

Glavni in edini pravi princip v izvojni politiki je ta, da se ne izvozi strovine, marveč gotovi izdelki iz teh strovin, če se take strovine lahko predelajo v zemlji! Če pogledamo v novo tarifo, najdemo narobe. Sveže in soljeno svinjsko meso plača 80 Din od 100 kg, mesni izdelki (šunke, salame, klobase itd.) pa 100 Din od 100 kg. Če navedemo poleg tega še dejstvo, da inozemstvo v svoji boljši uvojni politiki obremenjuje ravno gotove izdelke znatno višje, kot pa polizdelke in strovine, pridemo do naravnega zaključka, da bo naša industrija pri takih izvoznih carinah morala prenehati z produkcijo mesnih izdelkov in da bo rajši trgovala z živim blagom in svežim mesom. Se li v tem more videti ugoden uspeh dobre ekonomske politike?

Isto velja še v večji meri za žita in moko! Koruza, koruzni zдроб in koruzna moka plačajo enako carino (20 Din od 100 kg). Pšenica plača 30 Din, moka pa 25 Din od 100 kg. Če upoštevamo naravno dejstvo, da so se naše sosedne države zaščitile pred uvozom naše moke s posebno izdatnimi uvoznimi carinami, pridemo do naravnega zaključka, da neugodna relacija med izvoznimi carinami na žita in moko z naš omenjenim dejstvom absolutno onemogoča delovanje naših mnogoštevilnih industrijskih mlinov! Inozemstvo pa se nam smeje, ker po nerazumno nizki ceni dobiva žito, ki ga potem samo v svojih mlinih predeluje v moko. Ne vemo, če je za te nedostatke sedanjih izvoznih carin iskati kakih skritih razlogov. Eno pa smatramo za verjetno: da se pri reševanju takih za ekonomsko življenje celokupne kraljevine tako važnih vprašanj postopa še mnogo preveč konservativno. Ne moremo se ote staj prepričanja, da merodajni gospodje še vedno rešujejo ekonomska vprašanja po prilikah, ki so vladale v Srbiji v času, ko je stala v najhujši carinski borbi z Avstro-Ogrsko, ki ji je onemogočala izvoz njenih agrarnih produktov. Srbija, ki takrat ni imela svoje agrarne industrije je morala na vsak način favorizirati izvoz strovin, saj so bile njen edini izvozni predmet!

To pa se danes ne sme prakticirati naprej! Merodajni krogi morajo uvideti, da so danes druge ekonomske razmere, kot so vladale nekdanj in da stvarnemu ujedinenju našega troimenskega naroda predhodj ekonomsko ujedinenje.

Uničevanje brodovja d. d. «Oceanija»

Kako se repa naše narodno imetje.

Trst, 24. avgusta.

V prvem svojem dopisu o parobrodni družbi «Oceanija», objavljenem v «Jutru» od 12. t. m., kjer sem obširneje govoril o rešitvi akcij kapitana Ilije Gopčevića, sem poudarjal, da glavni vzrok propadanja «Oceanije» tiči v okoliščini, da sedanja družbena uprava na vse mogoče načine zavlačuje prenos sedeža družbe na jugoslovenska tla, ko bi bila morala izvršiti ta prenos še zdavnaj z ozirom na to, da je bila njena pripadnost Jugoslaviji definitivno določena že pred dobrih dvema letoma in je bil prenos sedeža na jugoslovenska tla, in sicer na Sušak, sklenjen tudi že na družbenem občnem zboru 25. novembra leta 1921. V istem dopisu je bilo tudi rečeno, da se družbene brodovje čim dalje bolj krči, da naravnost propada, ker se ne skrbi za primerno ohranitev in da je število edinic, ki jih je v zabetku družba imela 18, padlo na 14, v vse ostalo da je ali propadlo, ali prodano ali ostavljeno in dostavljen je bil kar najresnejši poziv ne samo na delničarje družbe, naj varujejo svoje koristi, temveč tudi na vso službeno in neslužbeno javnost, naj ne ostaneta brezbrilni, ko jima vendar ne more biti vseeno, ali naj pride «Oceanija» na jugoslovenska tla vsaj s tistim brodovjem, ki ga ima še danes, ali pa brez ladij in s konkurzom ali likvidacijo na ramah.

Kako upravičen je bil ta poziv, hočem pokazati v naslednjem, kjer naj govore številke o pogubnem uničevalnem delu današnje uprave «Oceanije».

Parobrodna družba «Oceanija» je leta 1916, oziroma 1917, nastala iz združitve več manjših parobrodskih družb in lastnikov posameznih parnikov, ki so postali ustanovni delničarji družbe v izmeri vrednosti ladij, ki so jih «prinesli» v družbo. Tako sta bila n. pr. parnika «Vladimir» in «Kostrena» lasti hrvatskih Primorcev, parnik «Sud» rodbine Gopčevićev, ostale ladje pa last drugih dalmatinskih brodolastnikov.

V letu 1918. je imela «Oceanija» takoli brodovje:

Parniki: 6500 ton nosljivosti

«Mrav» 6500 < <

«Jaderna» 6500 < <

«Zora» 5500 < <

«Radum» 5200 < <

«Elektra» 4600 < <

«Sud» 4420 < <

«Kostrena» 4400 < <

«Maria Teresa» 4218 < <

«Vladimir» 1800 < <

«Diamond» 1400 < <

«S. Spiridione» 900 < <

«Maria B.» 800 < <

_____

Milan Roš: Mlada leta slovenskega inženirja

Iz spominov inženirja Sebastijana Roša.

Ko je bil mladi inženir, predsednik Vesnič o priliki obiska kralja Aleksandra v Sloveniji imenovati na hrastniški postaji med zastopniki narodnih društev tudi ime »Roš«, je takoj vprašal, ali je dotičnik sorodnik v Beogradu leta 1918 umrlega inženirja Roša. Na tozadevno potrdilo je izjavil, da je bil z umrlim inženirjem dobro znan. Ker mi je bilo tudi iz pripovedovanja »strica Boštjana« — kakor smo ga imenovali sorodniki — znano, da je prišel v Beogradu tekom 40 let, katere je preživel tam kot inženir, v dotiko z različnimi najvplivnejšimi osebami, sem tembolj prosil njegova v Beogradu živeča sinova Duška in Oljara, naj mi poiščeta očetove »Spomine«, glede katerih mi je še pred vojno obljubil, da mi pripadejo po njegovi smrti. Po dolgem iskanju — dvakratna invazija Avstrijev je mesto do dobra premešala — so se ti »Spomini« našli, toda, žal, obsegajo le otroško dobo inženirja Roša ter se dotikajo povečini le lokalnih hrastniških razmer.

Odlomke, ki bi utegnili zanimati širšo slovensko javnost, naj navedem v naslednjem, in to, kjer le mogoče, tako kakor so bili zapisani.

Danes ponosna in bogata trboveljska občina, kako zapuščen, kako malo poznana si bila pred 100 leti! Naj mi bo dovoljeno pripovedovati kaj malega o tej dobi iz omenjenih »Spominov«. Tam čitatelj: Trboveljska in Hrastniška dolina zadnja se je imenovala pred eksploatacijo premoaga »Zavodenska dolina« — sta bili pred otvoritvijo južne železnice brez vsake, tudi kolovozne vezi z zunanjim svetom, edinele brodarstvo na Savi je vzdrževalo kolikortoliko komunikacijo z Dolenjsko in Hrvaško na eni in z Ljubljano na drugi strani.

Nihče razun biričev preboidske, plumbeske, laške in drugih graščin, katerim so bili Trboveljci podložni, se ni brigal za njihovo usodo, ti pa zopet niso skrbeli, kaj se je godilo preko Kriške planine, Kala in Kuma. Največ skrbi, strahu in žalosti jim je delala vojaška dolžnost, kateri so bili podvrženi trboveljski mladenci. Ta je bila v oni dobi pa tudi v resnici težko breme tako za mladeniča samega, kakor za celo obitelj.

V najlepši dobi med 20. in 22. letom so vzeli mladeniča zdravega in krepkega iz naračja drage mu rodbine, in črez dolgih 14 let se je vrnil siromak ostareli, plešast in oblečen v raztrgano vojaško obleko izpod vročega italijanskega neba. Zato pa tudi ni šel noben trboveljski mladenci prostovoljno na nabor, vsi so postali vojaški begunci. Celjska kresija, kateri je pripadala trboveljska občina, je bila obvezana, kakor vsaka druga kresija, da

ti letno toliko in toliko novincev, a ker ni dobila iz Trbovelj skoro nobenega, so morale kriti druge občine ta nedostatek. Seveda je na ta način pomnoženo vojno breme razsrdilo prizadete občine, zlasti one »na Polju« — v Savinjski dolini. Kaj se je izplelo iz tega odnošaja? Savinčanje, ki so imeli v rokah točen seznam trboveljskih beguncov, so hodili le v trumah po 200 in več mož ponoči loviti. V največji tišini so obkolili dotično hišo in preiskali v njej vsak kotiček. Ako so begunca našli, so ga povezali ter odpeljali v Celje vojaški oblasti. Spočetka se je Poljanec na lov obnesel, pozneje so vendar postali Trboveljci opreznější: pri vsakem pojavu poljanskih lovcev so javljali kmetje na obmejnih hribih na Kriški planini, na Kalu, na Sveti planini, vsi dobri prijatelji Trboveljcev, z jakim glasom: Bežite fantje, Poljanci grede! V trenutku sta bili obveščeni obe dolini o nevarnosti in fantje so se skrilili po šupmah, briglih in drugod. Posledica tega nezdravega stanja je bila ta, da so se sovražili Trboveljci in Savinčanje kakor pes in mačka.

Hrastnik in Trbovlje, ki sta bila v dobi pred vojno hudo pomeščena, sta bila pred 90 leti prav pošteni slovenski dolini. O tem čitam v »Spominih« sledeče: V tretjem desetletju 19. veka je bila osnovana v Trbovljah ljudska šola — na nemški podlagi. V celji župniji (Trbovlje in Hrastnik) ni bilo ne enega Nemca in popolnoma slovenski otroci so se učili v tej šoli

pisati in čitati združeno v nemškem jeziku. Leta 1824. — stoji nadalje tam — so prišli v Zavodensko dolino (seda) Hrastniški zemljemerci v svrhu topografskih narisov. Vsi so bili trdi Nemci brez znanja slovenskega jezika, vsled česar jim je bil potreben človek, ki je obvladal oba jezika. Razun Zvonetovega Mihata (oče inženirjev) ni bilo v celji trboveljski občini človeka, ki bi bil odgovarjal tem potrebam.

Tudi Laško ni bilo v oni dobi in še 20 in več let pozneje tako »strammdeutsch« »Markt Tüffer«, kakor pred prevratom. Kot visokošolec, pripoveduje inž. Roš, sem šel vsake počitnice v Laško h gostoljubni Valentiničevi rodbini. Stari Valentinič je bil blag, dober in prilazen mož ter je bil dolgo dobo laški župan. V narodnem oziru se je držal nevtralne črte. Tam sem našel več rodoljubnih rodbin kakor Orožnovo, Flisovo, Horjakovo, Šnideršičovo, Slančovo I. dr., pravega nasprotnika Slovencev ni bilo v Laškem. Tudi se nas je zbralo vselej večje število dijakov. Menda vsako leto smo privedli v Laškem slovensko predstavo dne 18. avgusta. Pokroviteljstvo nad nami diletanti je bilo spočetka v rokah upokojenega kuratorja Drobniča, naš mecen je pa bila rodbina dvornega svetnika Becka. Beck sam se je le malo zadrževal v Laškem, ulogo mecenja je prepustil svoji priljudni soprog. Ta je povabila večkrat slovenske dijake na kavo in na razgovor; v njenem salonu smo peli, deklamirali in se veselili. Njenega sinčka, poznejšega ministrskega predsednika, sem pogosto držal na kolenih in se z njim igral.

Jeseni l. 1850. je prišel Sebastijan Roš v celjsko normalko obenem s trboveljskim rojakom Antonom Camerjem, pozneljim znanim graškim zdravnikom, ki je tudi že umrl. Skoro neverjetno so nam danes zdi, da je plačeval znaj njegov oče po 7 gl. na mesec za hrano in vso oskrbo! Vzlic docela nemškemu pouku je zavzel koncem šolskega leta prvo mesto med dijaki. Leta 1851. pripoveduje v svojih »Spominih«, sva stanovala s Purašuhovim Tončkom (tako je bilo lišeno ime pri Camerjevih) v mali gostilni blizu vojašnice »pri Valentu«. Stari Valen in njegova mnoga mlajša žena sta bila priprosta, toda poštena Slovenca. Nekega dne me obiščejo oče v družbi tovariševskega očeta. Po večerji sedimo z Valentom za mizo in pijemo počasi. Valen je bilo vino že nekoliko razgrelo. No Valen rečejo oče, prinesite ga še en polič! Kmalu se vrne — brez steklenice in postavi prižgano svečo gostom na mizo; polič je bil pozabil v kleti. Seveda smo se vsi, razun Valenta sladko smejali.

Mnogo veselja je napravila mlademu dijaku predstava, ki jo je videl prvič v celjskem gledališču. Igrali so celjski meščanje slovensko narodno igro »Zupanova micka«. Uloga Matička je bila v rokah mladega tiskarja Jeretina, župana je igral učitelj Franc Kranjc.

(Dalje prihodnjik).

Mali oglasi

stanje z državnim davkom na lasce vred do 20 besedi Din 5", vsaka nadaljnja beseda 50 par red. — Pisla se vedno sproti (lahko tudi v znakih). Na vprašanje odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložna znanka za odgovor ter manipelcijska pristojbina (i Din).

Službe

Bančna uradnica

razpisna moč, večja popolnoma knjigovodstva in bilanciranja, iste mesta v kakem večjem podjetju ali banki. — Naslov pove uprava „Jutra“ 8848

Absolventinja

državno trgovaške šole, iste primerne službe pri kakšnem trgovskem podjetju. Naslov pove podružnica „Jutra“ v Celju. 8850

Uradnik

smušen slovensčinca in francoske, iste primerne službe v popoldanskih urah. — Depiše pod šifro „Laurjen“ na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 8834

Kvalificirane ključavničarje, kovače, mizarje in sodarje

se sprejme za brastove sodarje pri Čuhel in Koubik, Saničič, postaja Sv. Lovrenca na Dravskem polju. 8802

Penzioniran tehnik

iste delo za risanje načrtov stavbe in zemljepisne karte v Ljubljani. Ponudbe pod „Mitar“ na upravo „Jutra“ 8763

Knjigarni

žbičen akademski izobražen gospod, iste mesta v kakli knjigarni. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Knjigarna“ 8767

Trgovski vajenec

dvajsetmesečno prakso, iste mesta v svrhu izpopolnitve pridpisane učne dobe v trgovski s specerijo ali mešanim blagom. — Naslov: Bogomil Kavčič, Kamnik 98. 8774

Strokovnjak

izšolane prakso iste namenačenja pri kakli večji lagi ali lesni trgovini. Vešč kot vodja vsake parne ali vodne žage, kakor tudi vsake montirne, vsake ekspedicije in kvalifikacije lesu. — Nastop službe takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Strokovnjak“ 8761

Trgovskega pomočnika

večšega mešane stroke, to je celovite kakor manufakture in specerije, uprjemem. Mladost, vojašnice prost ima pridnost. Osebnost se je predstavit ali vpisati spričevala s referencami na naslov Franjo Černe, Radeče pri Zidnem mostu. 8703

5 žagarjev

za vodno in parno žago rabi takoj, pod ugodnimi pogoji Pilaža „Ozen“, Srednje kod Srajevca. 8875

Rekrut, strojnik

izselite motorja, vajen elektrike in bilro obrata, isto do vstopa v vojašnico primerne službe. Cenj, ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Rekrut“ 8914

Kemik in barvar

dobrimo spričevali, iste mesta v kemični tvornici za takoj ali pozneje. Mlad in smušen samostojnosti. — Ponudbe pod šifro „Kemik“ na upravo „Jutra“ 8896

Službo pomočnice uradnice ali blagajničarke

iste gospodična, smušta brvašice, slovensčinca in umazane, kakor tudi slov. steno-grafije in strojupija. Gre ev. tudi h kakli trgovski družini, kjer bi bila v prostem času guvernantka pri otrocih. Cenj, ponudbe je poslati pod šifro „Vestna“ na podružn. Jutra v Mariboru. 8876

Kot učencev in trgovino

s mešanim blagom v kakem mestu, šeli stopiti 15letni deček z dvema razredoma srednje šole. — Ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Priden“ 8909

Trgovski nastavljenec

želozne stroke, 25 let star, sedaj v večjem podjetju kot vodja oddelka, šeli premeniti službo v kako večje podjetje kot skladiščnik, spediter, lagarand etc. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Želozna stroka“ 8913

Absolventinja trg. šole

ki jo je dovršila s prav dobrim uspehom, šeli primerne službe. Nastopi takoj. — Ponudbe je poslati pod „Štuba“ na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 8919

Lesni manipulant

in pisarniška moč, iste primerne službe za takoj ali pozneje. — Ponudbe na upr. „Jelka“ na upravo „Jutra“ 8922

Strojepiska

z enoletno pisarniško prakso šeli premeniti doedanja mesta. — Ponudbe pod „Praksa“ na upravo „Jutra“ 8931

Čevljarski vajenec

ki se je še nekoliko časa učil, dobrih stavov, se takoj sprejme, s hrano in stanovanjem v hiši. Franc Štrfer, čevljarski mojster v škofiji Loka. 8899

Dekle

priljavno za hišna dela, izurjeno in spretno v šivanju perila, se sprejme k majhni družini. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Hišna dela“ 8906

Kozaškega delavca

ki je smušen izdelovanja kože, 18cm. Plača po dogovoru, nastop takoj. — Živko Tišamovič, Tuzla, Bosna. 8933

Učenec

ki ima še dveletno prakso in bi rad dovršil učno dobo, iste mesta v trgovini, najraje s železnino ali mešanim blagom. — Naslov v upravi „Jutra“ 8939

Mlada gospa

izobražena, isto službe, delala bi hrespajčno, osiroma za hrano in stanovanje, da bi lahko imela pri sebi svoj edini zaklad, 2 l. staro dete. Predvsem ima rada otroke. Spoznala je za vsa hišna, kakor tudi pisarniška dela. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Nesrečna“ 8907

Kupim

2 pletilna stroja

štev. 8, za nogavice in štev. 7800-80 kupim. Ponudbe s označbo cene pod „Pletilni stroji“ na upravo „Jutra“ 8853

Bukova drva

suba, samo cepanice, za eksport, kupujem stalno. Rudolf Zorč & Komp., Ljubljana, Oledalska ulica 7, II. nadstr. 8723

Stavbni red Ljubljane

se kupi. Ponudbe s navadno ceno na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 8895

Za obešanje obleke

kupim predobni stenski obešalnik s zrcalom. Ponudbe s navadno ceno je poslati na upravo „Jutra“ pod šifro „Obešalnik“ 8938

Prodajam

Lep lesen paviljon

priljavno za razstavljalca na velozemju ali za športna društva, kot godbeni, odnosa reprezentančni paviljon je napredaj. Naslov v upravi „Jutra“ 8873

Prasno konjsko opremo

krazno in sicer za dva konja, prodam. — Naslov pove uprava „Jutra“ 8863

Pisalni stroj

znamke Nova, popolnoma v dobrem stanju se proda za 16.000 K. Registrirna blagajna znamke Nations št. 115485-657, cena 16.000 K. Naslov pove uprava „Jutra“ 8750

Puch-motor

2 in pol HP. in pomočni motorji znamke „Cockerell“, triciter HP., se po niski ceni prodajo. — Avto-Florjančič, Ljubljana. 6317

Mali lovski brek

odprta kožija in kupe, vse v brezhibnem stanju, lepo in praktično urejeno, se ugodno proda. Poljanca dale Aloma Company, Ljubljana. 8884

3 kadi za sirove sliive

držeča vsake blizu 15 polovnjakov, v dobrem stanju, ima za oddati Ivan Loechnig v Šmarju pri Jelšah. 8911

Več motorčkov

za montirati za navadna kolosa ter tudi kompletni mali motorčki raznih tovarov, se proda po niski ceni. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 180

5 vagonov bukovih drv

suhih, se proda takoj za ceno po dogovoru. Franc Oblak, posestnik in gostilničar, postaja Drenov grič pri Vrhniku. 8902

Med

trčan, planinski in v saju, večja množica, napredaj. — Kupci, s navadno ceno se prosijo na: Ivan Krašovec, Čebelar, Črna pri Prevalah. 8787

Skoro nov klavir

tvor. Laubberger & Glone, se po ugodni ceni proda. Puno in solidno delo iz predvojnega doba. Pogleda se med 13. in 18. ur. Naslov pove uprava „Jutra“ 8948

Prodasta se

dve električni obločnici (Bogenlampen) s 1000 kom. različnega obločnega oglaš, več ampere metrov, voltmetro, par motorjev za pogon kinoparata in mnogo druga električnih potrebščin, se proda. — Tozadevne informacije se dobe v fotostelju J. Pokančnik, Ljubljana, Aleksandrova cesta 3. 8905

Dopisovanje

Znanja želi

drž. uradnik s primerno gospodskimi prijetne znanjostjo, od 28 let dalje, želi imati pisništvo in hišico. Dopisje pod „Mirni dom“ na upr. Jutra. 8845

Gospodična

stara 38 let, šivilja, šeli poznavstva z gospodom stalne in dobre službe iz boljše obitelji, zaradi pomanjknja znanja. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Mirna bodočnost“. Le rene ponudbe do 15. septembra. 8918

Lep mladenič

precej premožen, šeli znanja s lepo mladenič, četudi bren premoženja, gleda le na poštenost. Ponudbe s sliko pod „Poštenost“ na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 8954

Stanovanje

Več stanovanj

oddam v novi hiši v Ljubljani (Sp. šilka). Oddajo se tudi lokali in klet, pripravljeni za veletrgovino ali obrt. Najemino je plačati za več let naprej. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Stanovanje in lokali“ 8869

Za štiri akademike

je potrebna ena ali dva posebnj sobi, po dva človeka na sobo. — Ponudbi adresirati: Tomazo, univerza. 8778

Sobo

s posebnim vzhodom, iste sohliden gospod s 1. ali 15. septembrom. — Ponudbe pod „Miren“ na upravo „Jutra“ 8938

Stanovanje

z 2-8 sobami s pritlikinami v stari ali novi hiši, osiroma vili, lošom. Plažam za več let naprej. — Ponudbe pod „Ravatelj“ na upr. „Jutra“ 8252

Mesečno sobo

s hrano in vso oskrbo v hiši, iste sa 1. oktobar solidni gospod pri boljši rodbini. Pogoj električna luč in po možnosti separiran vohod. — Ponudbe prosim pod šifro „Samec“ na upravo „Jutra“ 8888

Na stanovanje in hrano

se sprejme dijakinja, event. gospodična k boljši stranki. Naslov v upravi „Jutra“ 8952

Proti dobri nagradi

se oddajo soba s elektriko razsvetljavo in posebnim vzhodom, v sredini mesta takoj. — Ponudbe pod „Lepa soba“ 8938

Lokali

Lokal

na prometnem kraju z inventarjem, se proda. Istotako stanovanje, ev. s pohištvo in dobro ohranjeno moško kolo. Poizve se pri podružnici „Jutra“ v Mariboru. 8759

Trgovski lokal

na prometnem kraju, se odda v najem dotičnemu, ki je priljavčen plačati najemlino za 6 let naprej. Ponudbe je vpisati pod „6 let“ na upr. „Jutra“ 8480

Pekarijo

Selim vzeti v najem. Nastopim lahko takoj. Cenj, ponudbe prosim pod „Pekarna“ na upravo „Jutra“ 8748

Večji trgovski lokal

v sredini mesta, se iste proti odkupnini in visoki najemnini Ponudbe na Realitetno pisarno, Ljubljana, Poljanska c. št. 12. 8919

Nepremičnosti

Krasno posestvo 40 oralov arondirano, lepa lega ob državni cesti, pol ure od kolodvora, prostorna poslopja, električna naprava, industrijski prostori, gostilna št. 6, bogat inventar, se proda ali da v zakup. Vpršašati pod „Gostilna“ na upr. „Jutra“, Maribor. 7045

Dopisovanje

Znanja želi

drž. uradnik s primerno gospodskimi prijetne znanjostjo, od 28 let dalje, želi imati pisništvo in hišico. Dopisje pod „Mirni dom“ na upr. Jutra. 8845

Gospodična

stara 38 let, šivilja, šeli poznavstva z gospodom stalne in dobre službe iz boljše obitelji, zaradi pomanjknja znanja. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Mirna bodočnost“. Le rene ponudbe do 15. septembra. 8918

Lep mladenič

precej premožen, šeli znanja s lepo mladenič, četudi bren premoženja, gleda le na poštenost. Ponudbe s sliko pod „Poštenost“ na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 8954

Mlad gospod

vozelega lica, šeli znanja s luškano gospodično od 17 do 20 let v svrhu razvedrila. Ponudbe s sliko na upravo „Jutra“ pod „Veselo lice“ 8917

Hrt Mirovdorski!

Prosim, oglašite se na naslov: Marja Zakrajšek, Praha, Vlnohrad, Pstroška 17. — 8505

Kdo reši dolgočasje

z dopisovanjem, blondino in črnolasa, sedaj na počitnicah — naj se prilavi pod šifro „Prijavljen blondina“ ali pa „Prijavljen črnolasa“ na upravo „Jutra“ 8916

Razno

Zastavice, zalepke

za srečolov in šaljivo pošto priporoča M. Tičar, Ljubljana. 8850

Kdo posodi

100 do 150 tisoč dinarjev trgovcu s lastnimi podopli in posvetom na delu, event. proti vključi na prvo mesto, za dobo treh let proti dogovorjenim obrestim. Cenj, ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Sigurno“ 8701

Zveze z inozemstvom

se dobiže s znanjem jezikov. Poučujem francoski, italijanski, nemški in erbohrvatski jezik. Sprejemam trgovsko korespondenco, prevode in tolmačenje. Ponudbe pod „Konzervacija, slovnica“ na upr. „Jutra“ 8666

Družabnik

se sprejme za dobičkonosno industrijsko podjetje. Potrebni kapital 180.000 Din. Ponudbe pod „Sreča“ na upr. „Jutra“ 8638

Javna dražba

steklenih in porcelanastih garnitur, 1 preproge, kuhinjskih posod in raznih drugih predmetov, se bo vršila dne 1. oktobra ob 2. uri popoldne na Turjaškem trgu št. 2, II. nadstr., srednja vrata, deano. 8920

Rabljene britvice

Domače vesti

* Princ Pavle v Ljubljani. Včeraj popoldne je prišel s tržaškimi bratci v Ljubljano iz Italije princ Pavle, sin kneza Arzena. Na kolodvoru so ga pričakovali knez Arzen, knezinja Jelena in kraljev adjutant, kapetan Pogačnik, nakar so se vsi odpeljali na Bled.

* Novi komandant Boke Kotorske. Dosedanji komandant Boke Kotorske, lastni adjutant, kontreadmiral Prica, je razrešen svoje dolžnosti in imenovan na njegovo mesto general Dragutin Milojevič. Kontreadmiral Prica je stavljen na razpoložanje vojnemu ministarstvu.

* Ukaz o amnestiji. Minister pravde pripravlja povodno obletnice prebitja solunske fronte dne 15. septembra večji amnestijski ukaz.

* Sestanek zaupnikov za Gorenjsko. Načelstvo jugoslovanske demokratske stranke v Ljubljani sklicuje za nedeljo, dne 16. septembra na Bledu v dvorani Zdraviliškega doma ob 10. dopoldne sestanek zaupnikov za Gorenjsko. Pozivamo vse krajevne organizacije, da na svojih rednih sejah določijo delegate za ta okrožni sestanek, v kolikor tega še niso storile.

* Iz tajništva jugoslovanske demokratske stranke v Ljubljani. S 1. septembrom prične tajništvo poslovanje zopet med običajnimi uradnimi urami, in sicer: dopoldne ob 9. do 12., popoldne pa od 3. do 6. ure. Poletni čas od 4. do 7. popoldne se tedaj ukine.

* Priprave za oblastne volitve. Vlada je izdala vsem podrejenim organom ukaz, naj pripravijo vse potrebno za oblastne volitve, ki se izvršijo po možnosti že v jeseni.

* Kongres jugoslovanskih zdravnikov. V dnevi 17. in 18. septembra se vrši v kopališču Palič pri Subotici letošnji zbor »Društva jugoslovanskih zdravnikov«. Ministrstvo zaobračaja je udeležnikom kongresa dovolilo polovično vožnjo na državnih železnicah.

* Z zagrebške univerze. Na predlog proforskega zbora gospodarsko - šumarske fakultete v Zagrebu je pokrajinski namestnik podelil Ljudevitu Gutschyju, ravnatelju Pasteurjevega zavoda, veniam docendi iz gospodarske mikrobiologije.

* Preganjanje slovanskih duhovnikov v Istri. Fašistovska vlada v Italiji nadaljuje nemoteno iztrebljevanje slovanskih duhovnikov iz Istre, da odzve tako našim zatiranim bratom zadnjo oporo. Sedaj je prišla vrsta na pomjanskega župnika, ki je zakrivil samo to, da je slovanskega rodu. Cerkevne oblasti gledajo početi fašistov seveda popolnoma ravnodušno. Po naziranjih Vatikana bo namreč vera v Istri izven nevarnosti šele tedaj, ko bo poitalijančen sleherni Slovan.

* Avtomobilski promet preko meje. Finančno ministrstvo je sklenilo, da ukine sedanjo prepoved avtomobilskega prometa preko meje naše kraljevine v inozemstvo. V bodoče bo avtomobilski promet dovoljen le po izpolnitvi carinskih predpisov in po plačilu taks. Dovoljenja se bodo mogli posluževati državljani onih držav, ki so z našo kraljevino vred leta 1909. podpisale avtomobilsko konvencijo v Parizu.

* Podčastniška šola v Beogradu. V pehotno podčastniško šolo v Beogradu so sprejetih letos 240 novih vojnencev. Šola bo trajala poltrajno leto, nakar bodo gojenci uvrščeni v armado kot podnadarjci in bodo odslužili svoj polčastniški rok. Po tem roku bodo polagali izpite za podporočnike.

* Stanje rudarske stavke. Včeraj je prišlo na delo 2800 delavcev. V Kočevju je na delu od 955 delavcev na 900. Produkcija je zopet normalna. V Trbovljah je predvčeršnjim vsel taborja opetna ustavila delo, danes pa je obrat zopet obnovljen. V Laiburgu je prišlo na delo 385, v Laibnem 143 delavcev. V Hrastniku in Zagorju premogovnik še počiva. Klerikalni šod, ki je bil za včeraj sklican, je vlada zabranila. Vodstvo stavke so prevzeli klerikalci.

* Izpembe v davčni službi. Trajno se upokojenci: višji davčni upravitelj Maks Lilec v Ljubljani, višji davčni upravitelj Fran Resnik v Mariboru, nadavkar Julij Kozak v Nevestinju - nadavkar Franjo Završnik v Tuzli. Martin Grukovnjak je imenovan za davčnega asistenta v Dolnji Lendavi.

* Izpembe v vojaški službi. Kakor javlja »Vojni list« je načelnik generalnega štaba Dravske divizije v Ljubljani, podpolkovnik Aleksander A. Stojanovič, ki je učil v Ljubljani splošne simpatije, premeščen kot načelnik generalnega štaba Kosovske divizije v Pristino. Na njegovo mesto pride v Ljubljano generalštabni podpolkovnik v vojnem ministarstvu Petar I. Nedeljković. Upokojen je generalštabni podpolkovnik Rudolf Lukanc.

* Himen. Včeraj se je poročil g. profesor Evgen Vavken iz Cerkelj z gđ. Tino Vidali iz znane narodne obitelji v Mengšu. Mnogo sreče!

* Občni zbor državne krajevne zaščitne in mladine v Celju. se je vršil v petek dne 14. t. m. v mali dvorani Narodnega doma. Iz tajništva poročila, ki nam slika pregledno intenzivno društveno delovanje, je posneti sledeče zanimive podatke: V XV. poslovnem letu je imela zaščitna 242 služajev, kjer je skušala na la ali oni način pomagati. Izdatno se je omešilo nadležno beraženje šolske mladine po gostilnah in pri privatnikih s tem, da se je izposlilo pri blagih dobrotinjah opoldne kosilo 140 otrokom. Zaščitna je priredila božičnico, pri kateri je obdarovala 110 otrok z obleko, čevlji in perilom. Skupni stroški za to akcijo so znašali 6820 Din. V vojaško glasbeno šolo v Vršac se je poslalo 8 populnih otrok, kjer se poučujejo brezplačno. Po uspešni končanem šolanju postane gojenec godbenik pri kakoli vojaški godbi z začetno plačo 1000 Din. Zaščitna je intervencirala v več posameznih slučajih s tem, da je preskrbela podporo ali pa spravila sirote v primerno oskrbo. Dovolila je 112 otrokom enkratno denarno podporo, v 30 slučajih pa pomagala z obleko in s čevlji. Država je prispevala v preteklem poslovnem letu 10.101 Din ter 164 m blaga. To nezadostno državno podporo bodo morali v bodoče še v izdatnejši meri okrepiti zasebniki zlasti pa občina celjskega okraja, kar delokrog zaščitne stalno narašča. Postaviti bo treba v najkrajšem času sirotišnico. Mestni magistrat celjski je pokazal simpatije za to potrebno akcijo s tem, da je obljubil dati stavbišče brezplačno. Zelolet je, da se reši ta važna socialna naloga z izdatnimi podporami denarnih zavodov celjskega okraja. Odborovih sej sta se udeleževala skoraj redno tudi celjski župan dr. Hrašovac in sodni svetnik doktor Kranjčič. Pri volitvah novega odbora se niso izvršile nobene važne izpembe. Društvo zaščitne dece uživa v Celju vlad vzornega delovanja splošne simpatije.

* Novomeška porota. Jesensko porotno zasedanje se začne v Novem mestu dne 3. septembra in so doslej razpisani naslednji kazenski slučaji: 3. septembra: Josip Lukanič, uboj in Janez Samlič, tudi uboj; 4. septembra: Franc Zalokar in pet tovarišev, uboj; dne 5. septembra: Josip Levstik, uboj in Franc Strukelj, tatvina; dne 6. septembra: Ferdo Kobal, § 101 k. z. in Cirila Schiffer, § 101 k. z.; dne 7. septembra: Josip Smole, uboj ter Josip Stojas in 6 tovarišev, težka telesna poškodba. Kot predsedniki nastopajo: dne 3. in 7. septembra predsednik dr. Polenšek, dne 4. septembra svetnik dr. Fischinger, dne 5. septembra svetnik dr. Dolenc in dne 6. septembra svetnik Kuder.

* Nekaj o nameravanih prenosih poštnega urada Tupalice v Predvorju. Prejeli smo: Ze pod Avstrijo se je zahotelo graščaku, sedaj tudi gostilničarju Wurzoachju, po poštnem uradu. Nameraval je spraviti urad Tupalice v svoje prazne, preurejene hleve, v kar pa pošta uprava ni privolila. Kot kompanjon te akcije se je pojavil sedaj Nemo Fuchs, ki hoče dati potrebne droge za napeljavno telefonsko brezplačno, čeprav se njegovim delavcem ne godi nič kaj dobro. Pošta se nahaja sedaj sredi svojega okoliša, s čimer, po kateri obuje vozna pošta, se oster, je vsem ustreženo. Odločno protestiramo proti temu, da bi pošta uprava ustregla želji nemških magnatov Wurzbacha in Fuchsa. Pošta je naprava za vse, ne pa za poedince, najmanj pa za dogon gostov ali reklamo gostilničarja. Kaj bi n. pr. rekli Ljubljanci, če bi se lepega dne znašla njihova glavna pošta, recimo na Gradu, v prostoru za stranke pa bi imel kak zagrižen ljubljanski nemčur svoj buffet.

* Mestni magistrat, usmilil se šolske mladine, ki prihaja šole na učiteljsku, oziroma na vadnici in ljudsko šolo na Ledini. V najslabšem stanju so trotoarji ob cestah, ki vodijo v navedene šole, tako da prihaja šolska mladina ob deževnem in snežnem vremenu do kolien premočena v šolo, kjer mora pozimi pri slabi kurjavi vztrajati po 4 do 5 ur. V tem oziru se odlikuje Komenskega cesta, ki je deloma brez trdega trotoarja in enako tudi Resljeva cesta. Posebnost pa je trotoar pred učiteljskim, kjer nastanejo ob dežju velike in globoke mlake, da jih ni mogoče preskočiti in hoče, noče, moraš prebresti globoko vodo. Se je čas, da se do pričetka šolskega leta odpravijo ti nedostatk, ki mnoga škodujejo zdravju šolske mladine.

* Urednik mariborske »Straže« duhovnik Golec je bil včeraj pri mariborskem sodišču definitivno obsojen na 300 dinarjev globo. Poročali smo že, da je svoječasno napadala »Straža« vojaško oblast radi zapostavljanja katoliške duhovščine pri vojakih, nakar je poslala komanda mesta primeren popravek netočnega poročila. Popravek je prinesel v uredništvo »Straže« neki podoficir ki ga je za urednik-duhovnik Golec nabrullil in popravek činično zavrnil. Radi tega je bil Golec pri okrajnem sodišču obsojen na 300 dinarjev globo, proti čemur se je prizval Okrožno sodišče pa je priziv kot neutemeljen zavrnilo.

* Kaznovana nemška arogantnost. Ivan Mahar, 20letni v Gradec pristojni natakar v Ročahid Slatini, je ponoči razgrajal ter bil vsled tega od stražnika aretiran. Pri aretaciji pa se je vedel skrajno surovo in arogantno ter stražnika celo dejansko napadel. Ko je prišel še službujoči orožnik, je zmerjal oba z besedami: »Sie verfluchten Schweine! Ihr seit von M. bestochen worden. Schuffe!« Za svojo arogantnost je dobil tri mesece poostrege zapora.

* Tramte, sek, sek! Pred celjskim okrožnim sodiščem se je obravnaval preteklo soboto slučaj skrajne posurovelosti naše kmečke mladine. Na zatožni klopi je sedel radi težke poškodbe 28letni Venčeslav Zilindra, rudar v Hrastniku. Ko je šel neki Ivan Tramte na Telovo zvečer v družbi dveh drugih tovarišev od »Zlate luknje« v Hrastniku proti domu, so vsi trije naleteli na cesti blizu kolodvora na gručo fantov, ki so se vrenirali radi neke

harmonike. Komaj je posegel Tramte pomirljivo vmes, je pritekel iz Dimitrovičeve gostilne Zilindra z nožem v roki in brez vsakega povoda začel sekati po Trametu z besedami: »Tramte, sek, sek!« Prizadejal mu je posebno težko rano na pljučeh. Ker so slobodni ovrge priče, je bil Zilindra obsojen na šest mesecev težke ječe.

* »Pegaz pri jasilih.« Pod tem naslovom je izšel v »Prager Presse« od 25. t. m. fejtun, v katerem popisuje Andreas Thorn naše kopališče Bled, njegove žare in mlike. Podlistek je v celoti simpatičen.

* Adresar za Slovenijo, II. izdaja, je izšel s sledečo vsebino: Splošni del, industrija, trgovina in obrt, seznam hišnih posestnikov v Ljubljani, krajevni repertorij za Slovenijo. Dobiva se v tiskarni »Sava« d. d. v Kranju. Cena 250 Din.

* Postumia Romana» bo naslov tedniku, katerega začne v Postojni izdajati prof. Urbanaz-Urbani, dopisnik tržaških in drugih italijanskih listov. »Postumia Romana« naj bo kašipat za trgovce, ki potujejo iz Italije v Jugoslavijo, bavil pa se bo tudi s političnimi razmerami v naši državi.

* Avtomobilska nesreča v Ronkih. Po cesti iz Trilža v Ronke je prešlo soboto po polnoči dirjal z veliko naglico avtomobil, v katerem je sedelo pet oseb. Luči je imel pogašene. Ceravno je bila noč precej svetla, ni šofer opazil, da je cesta čez progo zaprta, ker je prihajal brzovlak iz Trsta. Ob prvi prečnici, ki ni bila popolnoma spuščena, se je razbilo steklo na avtomobilu in je od drobec stekla baje oslepel šofer; v drugo prečnico pa je avtomobil zadel z vso silo in so bile vsled sunka tri osebe smrtonosno ranjene. Na srečo so avtomobil še pravočasno spravili s tira, kajti kmalu je pridrvel brzovlak, ki bi bil sicer povzročil potnike in avtomobil.

* Vojak na straži ustrelil poveljnika patrolje. Predvčeršnjim zvečer, ko se je pregledovala straža, je v Petrovaradinu vojak Mahmed Starič, ki je bil na straži pri tamkajšnji smodnišnici, ustavil kontrolno patroljo in zahteval od nje odziv. Ker se patrolja ni ustavila, je Starič ustrelil in smrtno zadel komandanta patrolje Mustafa Alula, ki je bil takoj mrtel.

* Toča povzročila v Vojvodini ogromno škodo. Iz Novega Sada se brzojavno poroča: V poslednjih dneh je napravila toča v Vojvodini ogromno škodo, ki znaša približno 50 milijonov dinarjev. Toča je oklestila pridelek na ozemlju 24.000 hektarjev. Deputacija iz Vojvodine se je podala v Beograd s prošnjo, da se oškodovancem odpíše ves letošnji davek. Finančni minister je obljubil, da bo prošnjo upošteval ter je odredil, da se na račun podpore takoj izplača znesek 13 milijonov dinarjev.

* Požar v Trebčah. V ponedeljek popoldne je izbruhnil v hlevu posestnika Valentina Krjaja v Trebčah št. 161 pri Trstu ogenj, ki se je radi velike množine slame in sena naglo razširil in ogrožal tudi kmetovo hišo. Le s težkim naporom se je gasilec posrečilo ogenj omejit samo na hlev, ki je popolnoma zgorel. Škoda znaša 8000 lir.

* Težka nesreča v Nabrežini. V Nabrežini je padel 40letni zidar Alojzij Tomaj z zidarskega odra in dobil pri padcu številne poškodbe po glavi in telesu; preprečel si je tudi možgane.

* Nesreča pri delu. Med snajenjem oken je padla 28letna služkinja gospe Mariji Lozar, Ivanka Krompeštar, iz prvega nadstropja hiše na Mestnem trgu v Ljubljani, na dvorišče in dobila več težkih notranjih poškodb. Nesrečnico so prepehali takoj v splošno bolnico in je njeno stanje jako resno.

* Žrtvi dinamitne patrona. V Skednju pri Trstu sta se v torek popoldne petletni Marijan Cudič in devetletni Fran Berce igrala pred hišo. Med igranjem je našel starejši deček v cestnem jarku kovinat predmet. Bila je to dinamitna patrona, ki jo je vrget v jarek kak brezvestni nepredvidnež. Dečka sta v radovednosti hotela patrono odpreti, nakar je takoj zadonel silen pok in sta obležala oba otroka v krvi. Cudič je imel številne rane po prsih in še levo roko zlomljeno pod lakotom, Berce pa težke poškodbe po vsem telesu.

* Smrtini slučaj v sled stekline. V Pasturjevem zavodu v Novem Sadu je v zadnjem času več oseb umrlo vsled stekline. Predvčeršnjim je umrl Jakob Terzan iz Otoka, ki ga je ugrizla stekla mačka. Ugotovljeno je, da žrtve večinoma umirajo zaradi tega, ker se ne javijo pravočasno za zdravniško pomoč, marveč nosijo inficirane rane po več tednov brez vsakega zdravljenja.

* Odehul izgnan iz Zagreba. V Zagrebu je bil te dni aretiran bravec Albin Mokrovič, ki je svoj brivnično izpremenil v banko in zastavilnico. Državni uradniki, upokojenci, vdove, begunci itd. — vsi so si pri Mokrovicu izposojali denar proti ogromnim obrestim. Odehul si je na ta način pridobil v kratkem veliko premoženje, si zgradil dve hiši in vilo na Bukovu. Za posojila je zahteval dnevno po eno desetino izposojene vsote. Proti Mokrovicu se vrši sodna preiskava, policija pa ga je izgnala za deset let iz Zagreba.

* Tatvine. Pred celjskim okrožnim sodiščem so se obravnavali dne 25. t. m. sledeči slučaji: Maks Učkar, 17letni samski delavec iz Dola pri Hrastniku, je ukradel iz zaklenjenega skladišča kemične tovarne množino dinamita in drugih razstreljivih snovi, jih položil v pleten vlak ter se z njim peljal v osebnem vlakcu k svojim staršem v kamniški okraj. Obsojen je bil na dva meseca težke ječe. Grom Jožef, 22letni samski blavec v

Trbovljah je pokradel v Ljbojah razne stvari precejšnje vrednosti. Ker je bil radi tatvine še dvakrat kaznovan, je dobil tri mesece poostrene ječe. Stefan Maček, 22letni, v Zagreb pristojni brozposelnik, radi tatvine je petkrat kaznovan ter Antonija Krebs, 20letna služkinja v Zagrebu, sta v družbi nekega Is. Kerberja, ki ga doslej še ni bilo mogoče izslediti, v noči dne 19. junija t. l. v St. Lenartu, občina Zakot pri Brežicah, vdrli v Grabnerjevo trgovino, pokradla veliko množino najrazličnejšega blaga, ki sta ga prodajala potem v krškem okraju in na Hrvaškem, dokler nista bila zasledena pri najvažnejši kupčiji v Somboru. Maček je bil obsojen na 2 leti, Krebs na 3 mesece težke ječe.

* Pokusite specialna vina v steklenicah slovite trditve Gjuro Valjak, Grajska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, restavracijah in kavarnah širom naše domovine.

* Za dojenčke in otroke, najboljša in najcenejša hranilna moka je »Itolant«. Dobiva se povsod. Glavna zaloga: Drogerija »Adrija«, Ljubljana, Selenburgova ulica.

* Rezervirajte si takej prostore na specialnih reklamnih stojirjih na »Ljubljanskem velesejmu«. Plakati morajo biti 95 cm visoki in 63 cm široki. Število prostorov je omejeno. Naročila sprejema izključno Aloma Company, anončna reklamna družba s o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

* Za vse, ki prihajajo v Ljubljano po zdravila je najpriročnejša nova lekarna Ramor, na Miklošičevi cesti v neposredni bližini glavnega kolodvora.

* Za vsa III. ljubljanskega velesejma, t. j. od 1. do 10. septembra 1923, bo na sejnišču poslovala »Menjalnica ljubljanske kreditne banke«.

2. septembra vsi v Kranju k odkritju spominske plošče J. Jenku. Narodna Citalnica obhaja svojo 60-letnico. Na predvečer 1. septembra priredi dramatičen odsek Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« s g. Skrbinskom v naslovni vlogi. — Udeležite se čim številnejše te prireditve.

Objave

* Zlet Orjune v Soštanju. Članom mestne Orjune v Ljubljani naznanjamo, da je občatno ravnateljstvo južne železnice dovolilo polovično vožnjo za zlet v Soštanj, ki se vrši ob priliki razvija prapora tamonje Orjune, v nedeljo dne 2. septembra. Izkaznice so na razpolago v pisarni Oblastnega odbora od 15. do 19. ure in v pisarni Mestnega odbora od pol 19. do pol 20. ure. Zdravol — Oblastni odbor Orjune.

* Veliko zborovanje vseh obrtnikov Slovenije bo v soboto dne 8. septembra ob 10. uri dopoldne v dvorani Kazine v Ljubljani. Dnevni red: 1.) Preosnova zakona o zavarovanju delavcev in obstoječe centralizacije. (Poroča gospod Jakob Zadravec iz Središča). 2.) Izenačenje davkov. (Poroča gospod Ivan Rebek iz Celja). 3.) Prilino zavarovanje obrtnikov in njih rodbinskih članov zoper bolezni in starost. (Poroča gospod Franc Ravnikar, načelnik pokrajinske zadruge tesarskih mojstrov v Ljubljani). 4.) Uvedba obligatorne mojstrske preizkušnje. (Poroča gospod Matej Oblak, načelnik zadruge čevljarjev v Ljubljani).

* Klub napred. slov akademikov v Celju priredi na svoj gled. turneji po Sloveniji dne 1. septembra 1923, ob 20. uri v vel. dvorani Narodnega doma v Celju ljubzensko dramo v 3 dej.: »Mladost«. Gostuje in režira g. R. Zeleznič, član Udruga gled. igralcev. Ker je čisti dobiček turnee namenjen ustanavljanju in vzdrževanju klubovih ljudskih knjižnic v obmejnih krajih, vabimo k najobilnejši udeležbi. — Odbor.

* Razstavljalec III. ljubljanskega velesejma. Ker je prijavljenih izredno število gostov iz srbskega dela naše kraljevine, se naproša vse razstavljalec, da opomirajo svoje razstave koje tudi s tverkinimi napisi v cirilici.

* Razpisna služba. Na državni kmetijski šoli v St. Jurju ob južni železnici je razpisano mesto opravnika. Podrobnosti so razvidne iz razpisa v »Ur. listu«.

* Razpisana zdravniška služba. Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službo okrožnega zdravnik za zdravstveno okrožje Kranjska gora. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Ur. listu«.

* Vojni invalidi, vdove in sirote sodnega okraja Slovenjgradec in Marenberg se pozivljajo, da se udeležijo društvene sestanka in veselice v nedeljo dne 2. septembra v Slovenjgradu (hotel »Balkan«) in na Male gospojnice dan, dne 8. septembra v Zgornji Višngi pri Marenbergu (gostilni Razbormik, poprej Pečaler) ob 9. uri zjutraj. Na veseljenem prostoru bo podružnica vojnih invalidov v Slovenjgradu slikala one člane, ki nimajo lastnih slik za legitimacijo ter popisovala in naložila matični list zamudnikom, ki se dosedaj niso prijavili k popisu. Slikanje in popis se prične ob 9. uri zjutraj. Ob 14. uri popoldne se prične društvena veselica s plesom na prostem v prid nabave usnja za najrevnejše vojne sirote.

* Vrtinarska razstava v Ljubljani se bo vršila tudi letos in sicer v dneh od 31. avgusta do 4. septembra. Ze lanskeletna razstava je s svojimi redniki, ekotičnimi in tuzemskimi cveticami, rastlinami in drugimi prideiki domačega vrtarstva pokazala, da je ta važna obrt.

ki je ozko zvezana s umetniškimi udeleževanjem doseglja v Jugoslaviji že zelo visoko stopnjo, ki se izpolnjuje vzdržno tako, da se pričakuje na letošnji razstavi izredno lepa presenečenja. Prijavljeni so mnogobrojni obiskovalci iz cele države, ki bodo naše mesto zopet oživili.

* Tečaj za strojepešje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo novi tečaji za strojepešje in stenografijo dne 1. oktobra in trajajo 4 mesece. Vpisovanja in poljanila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

* V Kranju Dne 2. septembra vsi v Kranj k odkritju spominske plošče J. Jenku. Nar. Citalnica obhaja svojo 60-letnico. Na predvečer 1. septembra priredi dramatičen odsek Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« s g. Skrbinskom v naslovni vlogi. Udeležite se čim številnejše te prireditve.

* Gradbeni odsek Sokola Moste vabi na veselico, ki se vrši v parku na Kodeljevem, dne 2. septembra ob 16. uri. Spored velikomesten. Zdravol

* Slov. pevsko društvo v Ljutomeru priredi v nedeljo dne 2. septembra ob 20. uri v dvorani g. Strasserja s prijaznim sodelovanjem mladega goslarja g. Šijanec koncert. Na sporedu je: salonski orkester, solopetja, ženski, moški in mešani zbori. Uljudno vabi odbor.

* Premovanja konj. Konjerski odsek 1. Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani priredi letos sledeča premovanja: 3. septembra ob 8. uri dopoldne na Igu; 4. septembra ob 8. uri v St. Vidu nad Ljubljano; 4. septembra ob 2. uri popoldne v Mengšu; 6. septembra ob 8. uri dopoldne v Kranju; 7. septembra ob 9. uri dopoldne v Lescah; 19. septembra ob 8. uri dopoldne v Mokronogu; 11. septembra ob 8. uri dopoldne v St. Jerneju. Premovanja se vrši na Igu in St. Vidu za konje mrzlokrvne in toplotkrvne pasme; v Mengšu, Kranju in v Lescah samo za mrzlokrvne konje; v Mokronogu in St. Jerneju pa samo za toplotkrvne.

* Kar čisto, to dobro, ta izrek je res upravičen za blago češkega izvora, najsi bo to manufaktura, stroj, porcelan itd. Napačno je samo to, da mi Jugoslovani češko blago dobivamo šele iz druge ali tretje roke. Zato je dolžnost vseh naših trgovcev, da v čim večjem številu posetijo VI. praški vzorčni velesejem, kjer jim je omogočen direkten nakup. Posetniki dobijo 83-odst. znižano vožnjo za vse vlake in polovično pristojbino za vizum. Brezplačna pojasnila daje Češko-slovanski konzulat, Ljubljana, Breg 8 in Aloma Company, d. z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3.

* Ktno ideala v Ljubljani predvaja od četrtka, to je 30. avgusta do včerajšnje nedelje 2. septembra 1923. kriminalni film »Noč v Algiru«, v glavni vlogi Cora Capellini. Dejanje je skoki in skoki zanimivo, polno presenečenj in krasnih naravnih posnetkov.

Domače berze

29. avgusta:

ZAGREB. (Oster padec deviz in porast efektov.) Na tržišču z efekti tečaji evristi. Promet slab. V devizah je prišlo do ostrega padca tečajev. Dinar je na Dunaju in Curihu zelo evrist, a v Newyorku stabilen. Pri nas so devize padle na bazo 1.035 za dinar v Newyorku in 5.80 v Curihu. Intervencija Narodne banke ni bila potrebna in je banka dajala samo ček na Newyork, v katerem je na koncu ostalo tudi privatno blago pri 95 brez kupca. Notirale so devize: Amsterdam 3760—3790, Dunaj 0.1335—0.13475, Berlin 0.0016—0.0019, Bruselj 450—0, Budimpešta 0.525—0.575, Bukarešta 0—48.5, Italija 412—416, London izplačilo 436—437, London ček 435—436, Newyork ček 94.25—95.25, Pariz 540—545, Praga 280—281, Svica 1727.5—1740; valute: dolar 94—94.5, avstrijske krone 0.134—0.1348, češkoslovaške krone 278—280, francoski franki 530—535, madžarske krone 0—0.40, lefi 40—0, lire 407—410; efekti: Hrvaška eskomptna 165—167.5, Hipotekarna 125—134, Jugoslavenska 160—162, Ljubljanska kreditna 237.5—240, Prastredona 1160—1180, Slavenska 109—110, Eksploatacija 252.5—255, Sečerana Osiček 2280—2300, Narodna šumska 145—148, Našička 155—160, Gutmann 1200—1250, Slavek 675—700, Slavonija 256—265, Trbovlje 970—990, Union 720—750, 7 odst. državno investicijsko posojilo 71—72.

BEograd. V devizah zelo nestalna tendenca. Vse devize so zelo popustile razen Sofije, ki je mednarodno evrista. Blaga dovolj in je bilo vse povpraševanje krito v vseh devizah. Narodna banka je le malo intervenirala. Notirale so devize: Amsterdam 3760—3770, Dunaj 0.1345—0.1347, Berlin 0.0015—0.0016, Budimpešta 0.53—0.56, Bukarešta 42—42.5, Italija 414—415.5, London izplačilo 436.25—436.5, Newyork ček 95.3—95.5, Pariz 545—550, Praga 281.5—282, Sofija 33—34, Solun 160—165, Svica 1733—1736; valute: levi povpraševanje 90, češkoslovaške krone 280—282, francoski franki 543—545, madžarske krone 0.40—0.55, drahme povpraševanje 150.

Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozović.

? Ali ste že poslali na ročnino za »Jutro« ?

Veliki inkvizitor

Ljubzenski roman iz najslamotnejše dobe človeške zgodovine.

Ze davno je izginil z balkona cesar Karl V. Bilo ga je groza... Bilo ga je sram — nepopisen sram... Nikoli več se ni otesel te groze in sramu, dokler ni odložil žezla in krone... Umaknil se je v samostan — kesat se in pokoriti... Toda mirne vesti ni našel nikdar.

XXX.

V ječi kesanja.

V ječi kesanja je bilo Dolore. Še strašnejše kakor v ječi usmiljenja. Prej je prebivala v celici, ki je bila sicer skromna, a udobno opremljena; njena nova celica v podstrešju stolpa pa je bila štiri korake široka, povsem okrogla in bela, da jo je slepilo, kadar je solnce posijalo nanjo skozi troje lin visoko pod stropom. Navadno pa je bila celica mračna ali temna. Dolores se je počutila v nji, kakor bi tičala v ječi.

Celica je bila podnevi brez vsakega pohištva. Le vrč z vodo je stal na tleh v kotu. Niti stola, kamor bi sedla, niti lesene klopi, kamor bi legla. Nikjer predmeta, na katerem bi se ji ustavile oči, ki bi ga mogla vzeti v roke.

Prazno — prazno! Tla lesena in prašna ter gladka kakor strop. Hoditi štiri korake naprej, obrniti se, da stojiš zopet štiri korake nazaj, a znova hitro okreniti se, da se ne zaletiš v zid, — nezno! Človeku se vrti v glavi, kakor bi ga metala gugalnica. Laziti v celici ob zidu naokrog, vedno naokrog, — enkrat naprej, enkrat nazaj, pa počevno tja in počevno sem... vse je poskušala Dolores, a vselej je omahnila zmedena in vrtoglava na kolena. In potem je sedela, zrla v tla, dvigala pogled v strop, begala z očmi preko okroglih sten, a zmerom se ji je stemnilo in zvrtilo. Morala je mižati.

A ure v temi so bile preveč strašne. Zdela se ji je, da se vrti, neprestano vrti, da leti nekam v prepad, da se je odmaknilo tlo ter da jo je vrglo v brezprostorost, kjer se ni mogoče ničesar oprijeti in nikjer ustaviti. Vrti se, leti... po ušesih pa ji zveni in šumi...

Podnevi si je želela noči, da bi ne videla večno istih bolih sten in iste cevi... a ponoči je hropela izgledati prvi jutranji žarek, ki ji dokaže, da še ni oslepel in da živi ter da ne leti, nego mirno leži.

Človek mora končno zblazneti. Jedva se je zdanilo, ko so ji odnašali postelj, da jo prinese šele v poznem mraku.

In bral! Ah, niti seviljski berači bi je ne jedli. Ona pa je bila mlada, zdrava in zato včasih tako strašno lačna. Edino, kar je uživala, je bil kruh, spečen iz koruze, ovsu in ajde. Zobala je ta trdi, kakor ilovica krhki kruh samo toliko, da ni omagala docela. Voda, bistra in hladna, pa ji je bila delikatesa.

In tišina, ki jo je obdajala, ji je vzbujala obup. Nikjer glasu, ne joka, ne smeja, ne pesmi, ne vika bolesti. Gluha tišina, kakor da tičiš v grobu. Ako je zaškrtnil v deski črv, je radostno poslušala: ah, čuj, življenje! Ako so tekla preko stropa in evillie podgane, se je razveselila: ah, tam zgoraj so srečne, svobodne živali!

Vrhu vsega pa še skrbi in žalost. Kako je z očetom? Ali ozdravi? Mar ga zopet mučijo? Morda je že umrl? — In kje je Estevan? Ze tako dolgo ga ni videla! Je li še živ? Ga ni morda umoril vendarle kak podkupljeni morilec? Ali pa so ga tudi zgrabili, zaprli in ga zdaj trpinčijo? — Ah, morda prav zdajle zdihuje po nji in ječi v smrtnih bolih: «Dolores, moja Dolores?»

In vendar če je mirno premišljala: v tej celici je boljše! Nič več ne sliši kričanja, jokanja, vrščanja in tuljenja žrtev inkvizicije, ki jih mučijo, ki jih sodijo!

Pa tudi varneje je pred velikim inkvizitorjem. Prej je tičala blizu razprave dvorane in blizu njegove pisarne. Lahko je bilo priti k nji. Zdaj pa je visoko pod streho, kamor je možno le po slabih, zavitih stopnicah, nevarnih, da lahko strmoglavši in se ubije! Semkaj niti jetničar rad ne prihaja, nego le trikrat na dan. A še takrat upehan in vselej zelo nevoljen.

Samo še enkrat se je prikazal veliki inkvizitor. Med podboji vrata je obstal in dejal porogljivo:

«Prekrasen salon za gubernatorsko princeso! — Sennorita, morda pa ste si vso reč že premislili? Izvolite z mano v pisarno! Sama se lepo in udobno pogovoriva. Takoj nato vas izpustim... sennor Argos se vrne v svojo palačo — hočete? — No, pomislite, da je to vaša otroška dolžnost! Za očeta ne sme biti nobena žrtev pretežka... Toda žrtve sploh ni. Vaš račun kavalirsko poplačam... Saj je smešno, da se tako borim za vas. Toda ljubim vas, Dolores, hrepenim po vas... vse noči presenjam o vas ter mislim, koder hodim, vedno le na vas! Poblaznel sem zaradi vas, sennorita, — jaz, veliki inkvizitor! Suženj sem vam, samo če hočete, in mogočnejša, lepša ste lahko kakor kraljica. Verujte Dolores, da vas zasujem z zlatom in demantii! Samo usmiliti se me, ki sem nesrečen zaradi vas!»

Tako je govoril, napol cinično, napol iskreno. Dolores pa je stala naslonjena na zid tik lončenega vrča, zrla kakor mačka nanj in razmišljala: «Ako se mi le približa, ga udarim z vrčem z vso silo po glavi! In sunem ga — ah, sunem, da se skotali po tleh! — Pater Jožef že ve, kako se krote živinski mošče...»

A veliki inkvizitor se ni približal. Nobenega odgovora ni dobil iz njenih ust, a čital ga je razločno v njenih očeh in na njenih skrčenih pesteh. «Pa se torej še mehčate in medite, zla lesnika! Jaz utegnem čakati.» je dejal, zaklenil duri in jezen odšel...

Vsak drugi ali tretji dan pa je prihajal pater Jožef. Delal se je ječarju in jetničarju, kakor da hodi k nji kot spovednik, da prihaja izpreobračat grešnice in jo pripravljat na sv. obhajilo. Jemal je s seboj štolo, pobožne bukve, končno celo ciborij, škropilnik in kadilnico. Njegov obraz je bil tužen in zamišljen, kakor bi se pogrezal v najsvetejše misli.

Toda v štoli je prinesel Dolore zavitek jedi, bukve ji je pušal, da si je kratila čas, v ciboriju ji je prinesel vina, v škropilniku cukra, a v kadilnici mila, glavnik in ščetko. Pod svojo dominikansko kuto je imel na život privezane zavojčke z jestvinami, sadjem, žganjem, pa robce, nogavice, sveče žensko perilo...

Prinašal ji je vsega, a prav tako je odnašal vse uporabljeno. Zakaj v celici ni bilo kotička, kjer bi se mogla skriti najmanjša reč.

Cesto se je Dolores razjokala nad Jožefovo plemenito pogumnostjo. Poljubljala bi mu rada roke, on pa jo je stisnil k sebi in jo poljubil nežno in rahlo na čelo.

«Zakaj ste tako dobri do mene?» ga je vpraševala. «Niti poznala vas nisem poprej. Vedela nisem niti tega, da živite. A kar naenkrat ste prišli ponoči pred okno moje sobice v opatiji karmitank in — odtlej skrbite zame kakor brat ali oče. Zakaj? Čemu? Ah, recite, — povejte mi!»

In potopila je svoje oči v njegove, v srcu pa ji je vstajala slutnja: «Moj Bog, mar me tudi ta nesrečnik ljubi?»

Ustrašila se je tega suma, a vendar ji je bil všeč, zakaj ni je ženske — niti najmlajše, niti najstarejše, niti srečne, niti nesrečne —, ki bi ji ne laskala slutnja, da je ljubljena, spoštovana ali celo zaželjena po možu, ki ji je simpatičen...

Pater Jožef pa je povsili glavo in umeknil svoje oči.

«Sennorita Dolores,» je dejal tužno in z drhtečim glasom, «ne sprašujte! Pride čas, ko vam bo jasno vse. Za-

upajte mi popoiznoma, ker moja vdanost je čista in nesebična, kakor je naša ljubezen do solnce ali zarje... Ze več let vas poznam. Še majhno deklico sem vas čisto videl, ko ste šla ob roki svojega gospoda očeta. Vi pa me niste opazili nikoli, mene menih, takega, kakoršnih je na milijone v bedni španiji... Poznam dobro tudi značaj in delovanje vašega gospoda očeta in ga visoko spoštujem že dolga leta... Vidite, zato sem storil za vas in zanj, kar sem mogel.»

Tako sta skramljala pol ure, včasih skoraj polno uro. Ta čas je bil Dolore doba najboljšee utehe; le iz njega je žepala moč, da je prenesla grozote ječe kesanja.

Ko pa se je približal dan autodafeja, ni bilo Jožefa več dni zapored. Imel je preveč dela pri inkvizitorju. Samo toliko je izposloval pri jetničarju, da je pušal Dolore postelj tudi preko dneve. «Zločinka je pokorna in skesana, mu je dejal. «Gospod veliki inkvizitor je dovolil, da se v kratkem premesti zopet v ječo usmiljenja. Zato naj ima postelj tudi ves dan.»

Srečna je bila, ko je mogla ležati na postelji in odpočiti svoje ude. Hvaležna bi mu rada poljubila roko, toda pater Jožef ni bil.

Zvečer pred autodafejem pa je prišel mrk in redkobeseden.

«Kaj je z očetom? Ali je Estevan že v Madridu?» ga je naskočila.

On pa se je mražen izognil njenim očem in dejal:

«Don Estevan in pater Ivan Avilski sta prišla domov, in zdaj se začne borba. Molite in zaupajte v Boga, kakor zaupam jaz!»

Vedel je, da je grof Argoso oboje na smrt na grnadi. Do smrti izmučenega moža ni bilo mogoče rešiti. Zato se je izognil odgovoru, da ne bi vrgel Dolore v obup ter ji ne spremenil čvanja v stolpu v še hušji pekel.

Zato je tudi zdaj hitro okrenil govorico.

(Dalje prihodnje)

Krasno posestvo,
sestoječe iz 10 oralov, polje in gozd, v bližini kolodvora **naprodaj.**
Več se izve pri **IVANU PANČIČU, Loška vas, Poljane.**
PETER KOBAL
KRANJ (Slovenija), 4078
Tvorilca za vaskovratne blazine iz žime in morske trave in za žimnice na vzmeteh. Specialna tvrdka za izdelovanje kličkih garnitur.
Najnižje cene! Najboljše in izdelek! Zadržajte oferte in cenike!

Kupujte učne knjige

za

ljudske, meščanske, srednje in strokovne šole

v knjigarni **TISKOVNE ZADRUGE** v Ljubljani,
Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Ne smete opustiti posetiti

SINGER

oddelek št. 155
na Ljubljanskem velesejmu.

Lanz - lokomobila

(Stattdampf) 36 PS, razjarmčeno uporabna, iz skladišča v Kranju 4474

Kamenolomec

namovo pregledana, z jamstvom iz skladišča v Monakovem, prodaja po ugodni ceni
Schuster & Co., G. m. b. H., München,
Elisabethstrasse 13.
Pojasnila daje: Joh. Weindl, Kranj št. 18.
Specijalitete tvrdke:
Popolne naprave za žage, stroji vseh vrst, orodje in nadomestni deli, težki stroji za pogon s parno silo, bonolom in elektriko.
Zastopstvo prvovrstnih tovarn.

Priporočilo.

Podpisani se zahvaljujem Banki „Slaviji“ v Ljubljani za njeno vsestransko kulatno postopanje pri zavarovanju. Posebno se zahvaljujem za celotno izplačilo zavarovalnine, ki sem jo prejel povodom požara, ki mi je uničil kozolec dne 15. avgusta 1923. Odrtgala mi ni pri tem niti zneska 6373 Din, t. j. deset letno premijo, ki mi postavno niti ni pristojala, temveč mi je tudi ta znesek v celoti izplačala. Zaradi tega priporočam vsem, ki se zavarujejo proti požaru ali nezgodam, najtopleje Banko „Slavijo“ v Ljubljani.

Anton Trček,
posestnik na Bevkah št. 19, p. Vrhnika.

A. Volk

Ljubljana

veletrgovina
žita, moke
in drugih
mlevskih
izdelkov.

Pisarna in skladišče:
Rajljeva cesta 24.

Zastopstvo in stalna
zaloga mlevskih izdelkov
Vel. Bočkereškega
izvoznega
milna, d. d., Veliki
Bočkerek. 4422

Preden oddaste sami oglas v časopise, pomnite,

da stane vsak oglas pri nas prav toliko kakor pri časopisnih upraviteljih, poleg tega pa si prihranite mnogo denarja, dela in skrbi,

ker vodimo mi namesto Vas brezplačno dotično dopisovanje ter oskrbujemo vso kontrolo

Na željo postrežemo interesentom rade volje s podrobnimi proračuni za vse časopise Jugoslavije kakor tudi vseh tujih držav

Aloma Company

anončna in reklamna družba z o. z.

Centrala Ljubljana
Telefon 174 - Kongresni trg 8

Beograd podružnica
Breska ul. 9 - Telefon 30-06

Vsem sejmskim razstavljalcem priporočam svojo veliko zalogo **krep-papirja** v vsaki barvi in množini

papirna trgovina 4437

IV. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Lepo posestvo

obstoječe iz prostorne enonadstropne hiše, gospodarskega poslopja, obširnega vrta in kegljišča, z dobrodošlo trgovino se radi preselivite **takoj** proda. V hiši tudi gostilna. Stanovanje kupcu na razpolago. V kraju na Dolenjskem, nasproti župne cerkve, v bližini postaje južne železnice. Vse v najboljšem stanju. Vprašanja pod „Trgovina“ na anončni zavod H. Sax, Maribor.

ARKO Liqueur Triple Sec